

TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE
TEOLOGICKÁ FAKULTA

FENOMÉN SINGLE V KATOLÍCKEJ CIRKVI

2011

Bc. MONIKA HRICÁKOVÁ

TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE

TEOLOGICKÁ FAKULTA

FENOMÉN SINGLE V KATOLÍCKEJ CIRKVI

Diplomová práca

Bc. Monika Hricáková

Študijný program: Katolícka teológia

Študijný odbor: 6161800

Školiace pracovisko: Katedra pastorálnej teológie, liturgiky a kánonického práva

Školiteľ: Doc. MUDr. ThLic. Marián Mráz SJ, PhD.

Miesto a rok predloženia: Bratislava 2011

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že som diplomovú prácu vypracovala samostatne a použila som len pramene, ktoré citujem a uvádzam v priloženom zozname použitej literatúry.

V Bratislave dňa

.....
podpis

PodĎakovanie

Ďakujem môjmu školiteľovi doc. MUDr. ThLic. Mariánovi Mrázovi SJ PhD. za trezlivú podporu pri písaní tejto práce. Taktiež som veľmi vdáčná doc. PhDr. Eve Naništovej CSc. za skvelú pomoc a flexibilnú ochotu, priateľom za dodávanie energie, modlitby a všetkej pomoci, dobrovoľníkom v Dome Quo Vadis za šetrenie času, čitateľom infomailu za zdieľanie ich duší v dotazníkoch, rodičom a babičke za podporu duše a tela a v neposlednom rade Bohu, bez ktorého by toto dielo nevzniklo, lebo On sa stará.

Abstrakt

HRICÁKOVÁ Bc., Monika: Fenomén single v Katolíckej cirkvi. [Diplomová práca] / Bc. Monika Hricáková. - Trnavská univerzita v Trnave. Teologická fakulta. Katedra pastorálnej teológie, liturgiky a kánonického práva. – Školiteľ: MUDr. ThLic. Marián Mráz SJ, PhD. Komisia pre obhajoby: Katolícka teológia. – Stupeň odbornej kvalifikácie: Magister katolíckej teológie. – Bratislava : TFTU, 2011, 70 s.

Diplomová práca ponúka náčrt súčasného stavu teoretického spracovania problematiky single prostredníctvom zadefinovania pojmu single, poukázania na príčiny vzniku single spolu s ich dôvodmi. Podáva rôzne hodnotenia tohto fenoménu s jeho pozitívami i negatívami. Hlbšie pochopenie tohto javu a týchto ľudí slúži k plnšiemu vhl'adu do celej problematiky. Práca sa zaoberá životom single aj ako laika žijúceho v Katolíckej cirkvi, pričom ponúka pohľad na identitu laikov, ich poslanie, dôležitosť výchovy a vzdelávania, ako aj dôležitosť života v spoločenstve a vytváranie priateľských vzťahov. Východiskom pre naplnenie tohto poslania môže byť vzťah s Bohom, sebazpoznanie, seba prijatie, prežívanie a naplnenie slobody i samoty a cieľom integrita života vo vzťahoch na všetkých úrovniach: s Bohom, so sebou, priateľmi, rodinou, či ľuďmi, s ktorými single prichádzajú do kontaktu, ktorý je naplnený láskou a službou. Okrem teoretickej reflexie, práca mapuje aj základné atribúty reálneho života single, a to formou prieskumu, ktorého sa zúčastnilo 205 respondentov, laikov žijúcich v Katolíckej cirkvi. Hlavným cieľom prieskumu bolo priblížiť základné charakteristiky osobných vzťahov, zmysluplnosti života, prežívania samoty i slobody a životného štýlu osôb, žijúcich jednotlivo, bez partnerského vzťahu, teda single. Práca ponúka pohľady na túto novú a stále sa zväčšujúcu skupinu Božích detí, ktoré hľadajú svoje životné poslanie, naplnenie a očakávajú pochopenie a prijatie.

Kľúčové slová: Single. Laik. Samota. Sloboda. Služba. Prieskum.

Abstrakt

HRICÁKOVÁ Bc., Monika: The phenomenon of Singles in the Catholic Church. [Thesis] / Bc. Monika Hricáková. - Trnava University in Trnava. Faculty of theology. Department of pastoral theology, liturgology and canonic law. Supervisor: MUDr. ThLic. Marián Mráz SJ, PhD. The examining committee: Catholic Theology. - Degree of Qualification: Master of Catholic Theology. - Bratislava : TFTU, 2011, 70 p.

The thesis offers a layout of the current state of theoretical processing of Singles issue by means of defining of notion Single, pointing at the root causes of creation of this state, altogether with its reasons. It shares various evaluations of this phenomenon with its positives and negatives. Deeper understanding of this case and these people serves to more detailed view into whole issue. The thesis treats the life of singles also as a laic living in the Catholic church, while offering a view on the identity of laics, their mission, the importance of education as well as the importance of life in community and building friendships. The starting point for fulfilling this mission can be the relationship with God, self-knowledge, self-acceptance, living and enjoying of freedom and loneliness as well whereas the aim is the integrity of life in relationships at all levels : with God, self, friends or people who singles come into contact with, which is filled with love and service. Besides the theoretical reflexion, the thesis is mapping also basic attributes of a real life of singles through the survey in which 205 respondents, laics living in the Catholic church, participated. The essential aim of the survey was to zoom in basic characteristics of personal relationships, meaningfulness in life, living loneliness and freedom and lifestyle of people living alone, without partner and so singles. The thesis offers views on this new and constantly expanding group of children of God, who seek their life mission, fulfilment and expect comprehension and acceptance.

Key words : Single. Laic. Loneliness. Freedom. Service. Survey.

Obsah

Úvod	9
1 Náčrt problematiky fenoménu single	11
1.1 Definovanie pojmu single	11
1.2 Príčiny vzniku single	11
1.3 Dôvody pre single	12
1.4 Hodnotenie single	13
1.5 Je dnes v móde žiť single?	14
2 Single ako laik v Katolíckej cirkvi	15
2.1 Pohľad Katolíckej cirkvi na laikov	15
2.1.1 Identita laikov	15
2.1.2 Poslanie laikov	15
2.1.3 Výchova a vzdelávanie laikov	17
2.2 Život single v spoločensve	18
2.2.1 Potreba a túžba človeka vytvárať vzťahy	18
2.2.2 Poznanie vlastnej identity a darovanie sa iným	19
2.3 Priateľstvo	19
2.3.1 Potreba priateľstva	20
2.3.2 Hľadanie priateľstva	20
2.3.3 Zmeniť život bez priateľstva na život s priateľstvom	21
2.3.4 Priateľstvo ako projekt?	22
2.4 Vzťah s Bohom	22
2.5 Služba	24
3 Sloboda ako podstata identity single	26
3.1 Sloboda v živote single	26
3.1.1 Sloboda v prítomnej chvíli	26

3.1.2 Vnútorná sloboda – odpustenie	27
3.1.3 Hranice a sloboda	28
3.2 Prítomnosť dobra v single	30
3.3 Sebapoznanie a seba prijatie	31
3.4 Prežívanie samoty	32
3.5 Intimita, dotyky	35
4 Mapujúci prieskum vybraných atribútov single stavu	37
4.1 Cieľ a otázky prieskumu	37
4.2 Metóda a postup realizácie prieskumu	38
4.3 Základné charakteristiky prieskumného súboru	39
4.4 Výsledky mapujúceho prieskumu	41
4.4.1 Rozdiely v prežívaní single stavu v závislosti od pohlavia	42
4.4.2 Kvalita rodinných vzťahov a atribúty single stavu	46
4.4.3 Prežívanie pocitu samoty u single osôb	47
4.4.4 Vzťah medzi zmysluplosťou života a prežívaním samoty	49
4.4.5 Dôvody zotrúvania v stave single	50
4.4.6 Túžby a očakávania vo vzťahoch single s inou osobou	55
4.4.7 Identifikácia životných cieľov single osôb	57
4.5 Odporúčania pre prax	59
Záver	66
Zoznam bibliografických odkazov	66
Prílohy	70

Úvod

Problematika fenoménu single je v spoločnosti stále väčším javom, ktorý sa stáva maximálne moderný. Potreba zaoberať sa týmto javom v Katolíckej cirkvi je motívom vzniku tejto práce. Aj v Cirkvi pozorujeme vzostup ľudí žijúcich single, ktorí si stále hľadajú partnera, alebo sa tohto hľadania už vzdali, ktorí sú spokojní, ale aj nespokojní v danom stave.

Single ako slobodný človek sa môže pozorovať z viacerých uhlov pohľadu. Sám seba sa snaží definovať v rozličných životných situáciách, v hľadaní sebahodnoty a v pokuse o seba prijatie. Zvyčajne vo všetkom prežíva slobodu, ale aj samotu. Je zaujímavé zaostriť viac na tieto skutočnosti v prežívaní single. V spoločnosti je niekedy nepochopený a niekedy uprednostňovaný – aj také je vnímanie single. Nepochopenie stavu hľadania, prípadne spokojnosti s daným stavom. Naplnenie zmyslu života aj bez založenia rodiny a možno druh akéhosi duchovného rodičovstva. Možno je to však len skrývanie, alebo potlačanie problémov plynúcich z vlastnej rodiny. Priateľstvo, je jedným zo základným atribútov single života. Je určujúcim a dalo by sa povedať aj determinujúcim prvkom. Nakoľko však je hlboký vhľad na túto realitu? Pokus priblížiť hĺbku priateľstva môže otvoriť nový pohľad na prežívanie života.

Zranenia a samota, ktoré sú akoby leitmotívom single, môže mať aj nové atribúty, atraktívne pre plnšie pochopenie single, ako aj jeho začlenenie do spoločenstva. Tajomstvo spoločenstva, ktoré je prijímajúcim prvkom a služba, ktorá je niečím novým, ťažkým a objavným.

Ťažko hľadať chápanie Cirkvi tohto stavu, pretože je to skôr považované za prechodný jav. Je však možný plnohodnotný aktívny život single v Cirkvi? Je v Cirkvi miesto pre single? Odpovede na tieto otázky sme sa pokúsili hľadať cez hlbšie pochopenie tohto fenoménu a týchto ľudí.

Prvá kapitola ponúka náčrt súčasného stavu teoretického spracovania problematiky single. Definuje pojem single, poukazuje na príčiny vzniku single spolu s ich dôvodmi. Zároveň sú ponúknuté rôzne hodnotenia tohto fenoménu s jeho pozitívami aj negatívami. Klade aj otázku, či je dnes v móde žiť single?

Prostredníctvom druhej kapitoly sme sa snažili priblížiť pohľad Katolíckej cirkvi na laikov, ich identitu, poslanie vo svete aj v Cirkvi, ako aj dôležitosť výchovy a vzdelávania.

Viac je rozobraný život single v spoločenstve, či priateľských vzťahoch, jeho potreba, túžba a hľadanie priateľstva. Zároveň je dôležitosť poukázaná na vzťah s Bohom, bez ktorého by single nebol schopný vytvárať pravé a hodnotné priateľstvá. Prostredníctvom týchto vzťahov je potom single ochotný, otvorený a schopný pre pravú službu, ktorá sa od neho očakáva a v ktorej sa on môže ako single realizovať.

Zámerom tretej kapitoly je priblížiť sa k samotnej osobe single, hlbšie sa ponoriť do jeho života, zvlášť prežívania slobody ako podstaty identity single spolu s odpustením, či žitím slobody spojenej s hranicami. Ponúka hlboký ponor do skutočnosti dobra v každom človeku, teda aj single, potrebu sebazpoznania a seba prijatia vo svetle pravého Dobra, ktorým je Boh. V závere podáva vnímanie vlastného naplnenia single na spirituálnej úrovni prostredníctvom „využitia“ prežívanej samoty, intimity, či dotykov.

Štvrtá kapitola mapuje základné atribúty reálneho života single, a to prostredníctvom uskutočneného prieskumu, ktorého sa zúčastnilo 205 respondentov, laikov žijúcich v Katolíckej cirkvi. Hlavným cieľom prieskumu bolo priblížiť základné charakteristiky osobných vzťahov, zmysluplnosti života, prežívania samoty i slobody a životného štýlu osôb, žijúcich jednotlivo, bez partnerského vzťahu, teda single. Opustení a nikde neprijímaní single, ktorí už nie sú mladí, ale ani seniori, nie sú v kategórii rodina, ani núdzni si zaslúžia taktiež pozornosť a formáciu. Ako nájsť Božiu vôľu, keď sa vôbec nezhoduje s plánmi či túžbami ukrývajúcimi sa v hĺbke duše single? V závere sú ponúknuté aspoň niektoré odporúčania pre konkrétny život single. Praktická časť tejto práce načrtáva možné ciele a vnímanie single, na ktoré Cirkev môže a domnievame sa, že aj má povinnosť reagovať.

Práca ponúka pohľady prístupu k tejto novej a stále sa zväčšujúcej skupine Božích detí, ktoré hľadajú svoje životné poslanie, naplnenie a zároveň očakávajú pochopenie i prijatie. Nechce a ani nedokáže podať odpovede na všetky bolestivé a potrebné otázky vyplývajúce zo života single. Chce však upriamiť pozornosť na tému o ktorej sa v podstate mlčí. Veríme preto v jej pokračovanie.

1 Náčrt problematiky fenoménu single

V tejto kapitole sa pokúsime priblížiť problematiku fenoménu single v súčasnosti v dnešnej spoločnosti. Po definovaní pojmu single, priblížime príčiny vzniku single spolu s ich dôvodmi. Zároveň ponúkame hodnotenie tohto fenoménu s jeho pozitívami aj negatívami. V závere je niekoľko názorov o tom, či je alebo nie je dnes v móde žiť single.

1.1 Definovanie pojmu single

Single je osoba, ktorá z rôznych dôvodov, buď dobrovoľne alebo nedobrovoľne, si volí alebo je donútená okolnosťami žiť život v samote, teda bez partnera.¹ Zvyčajne ako single sú označovaní ľudia bez stáleho partnera. Ich základnou črtou je úspešnosť v práci a túžba budovať vlastnú kariéru. Tento fenomén je oveľa viac rozšírenejší vo väčších mestách ako v dedinách. Singles môžu byť ľudia, ktorí chcú žiť sami alebo sa nechcú viazať a majú krátkodobé a neobmedzujúce známosti. Patria sem aj ľudia momentálne nezadaní. Nepatria sem ľudia žijúci v dobrovoľnom celibáte – kňazi, rehoľníci. Nedá sa však jednoznačne povedať, či medzi singles prevažujú muži alebo ženy.²

1.2 Príčiny vzniku single

Profesor Fabian v časopise *Verbum* pre kresťanskú kultúru uvádza, že problém single sa týka aj slovenských občanov nakoľko rýchlym tokom informácií sa môžeme priblížiť kultúre západu. Medzi príčiny vzniku životného štýlu single uvádza hospodársko-ekonomický rozvoj, jav neoromantizmu a problémy vo výchove.³

Ženy tvrdia, že za stavom single je ich emancipácia. Majú reálnu šancu prežiť svoj život tak, ako chcú a nie tak, ako im to niekto nariadi. Nemusia sa viazať na trvalo a môžu žiť bez stigmy starej dievky. Manželstvo prestalo byť pre ženy jedinou cestou zaistenia si budúcnosti, získania určitého spoločenského postavenia. Byť sám samostatne žijúcim je

¹ Porov. *Single*. [online]. [cit. 2011-02-27]. Dostupné na internete: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Single>.

² Porov. HOLÁ, M.: *Fenomén života single*. [online]. [cit. 2011-02-27]. Dostupné na internete: <http://partnerske-vztahy.zdrave.cz/fenomen-zivota-single/>.

³ Porov. *Životný štýl zosťat' „single“*. [online]. [cit. 2011-04-26]. Dostupné na internete: <http://religiask.blogspot.com/2010/09/zivotny-styl-zostat-single.html>.

umožnené aj hospodárskym blahobytom. V západnej Európe a vo vyspelých krajinách sveta je single populárnym vzorom života. Dôvodom zostať sám je z psychologického aspektu nemožnosť nájsť si vhodného partnera. Na druhom mieste je nedostatok viery v seba. Pre odkladanie manželstva a založenie si stabilnej rodiny je dôvodom hľadanie takej partnerky, partnera s ktorým by bolo možné nielen uzavrieť manželstvo, ale aj zväzok, ktorý by bol satisfakciou obidvom stranám. Osoby žijúce single by vo väčšine chceli vytvoriť, vzhľadom na vek a vzdelanie monogamistické manželstvo. Túžba po partnerstve, priateľstve, manželstve a rodine je hlboko zakorenená v srdci človeka, je darom Božím a tvorí prirodzenú súčasť ľudského bytia.⁴

1.3 Dôvody pre single

Dôvody pre single môžu byť rôzne. Mišunová uvádza medzi dôvodmi pre výber single skutočnosť, že niektorí tak žijú, lebo sa takto cítia lepšie. Majú pocit, že na vzťah nie sú pripravení, či sa spamätávajú z toho posledného, ktorý im stroskotal. Iných vzťah obmedzuje, nechcú sa dať ničím a nikým obmedzovať alebo majú potrebu stúpať po kariérom rebríčku kým sa dá. Moderná doba je často až príliš uponáhľaná a ľudia sa nevládzu naplno venovať práci aj rodine, aspoň nie tí, ktorým na práci príliš záleží a nechcú byť len obyčajnými zamestnancami. Napokon je aj skupina obyvateľstva, ktorí sú single nedobrovoľne. Túžia po vzťahu, ale nenašli toho pravého partnera. Čiže môžeme rozdeliť single na tri druhy: nedobrovoľný – ten, čo vzťah chce, ale nevie nájsť vhodného partnera; dobrovoľný krátkodobý – človek, čo nechce momentálne vzťah, ale do budúca sa tomu nebráni a dobrovoľný dlhodobý – niekto, kto odmieta žiť vo vzťahu natrvalo.⁵ Holá je zas toho názoru, že dôvodom pre single je nezávislosť a túžba žiť úplne podľa svojho zváženia. Uvádza, že medzi časté dôvody života single patrí nenájdenie pravého partnera, zlá skúsenosť z detstva, kde vzťahy medzi rodičmi nefungovali, spokojnosť s vlastnou nezávislosťou, nepripravenosť

⁴ Porov. Životný štýl zostať „single“. [online]. [cit. 2011-04-26]. Dostupné na internete: <http://religiask.blogspot.com/2010/09/zivotny-styl-zostat-single.html>.

⁵ Porov. MIŠUNOVÁ, S.: *Fenoménom je byť single*. [online]. [cit. 2011-02-27]. Dostupné na internete: <http://zumag.ku.sk/?p=10170>.

na vzťah, či nevydarené predchádzajúce vzťahy.⁶ K dôvodom patrí aj potreba odpočinúť si po rozchode alebo neúspech pri hľadaní partnera. Pribúdajú aj ľudia, ktorí tvrdia, že im tento stav jednoducho vyhovuje.⁷

1.4 Hodnotenie single

Singles vnímajú ako pozitíva možnosť užívať si voľný čas podľa svojho zväženia. Život bez partnera nezaväzuje k domácim prácam, či starostlivosti o dieťa. Pri rozhodnutiach nemusia brať ohľad na nikoho, netrápia ich výčitky, či zrania city niekoho.⁸ Život single nenúti hľadať kompromisy a prispôbovať sa.⁹ Fabian uvádza, že najčastejšími výhodami životného štýlu single je viac voľného času pre seba, možnosť organizácie života tak, aby sa niečo dialo a absencia kontroly zo strany manželky či manžela.¹⁰

Na druhej strane život single má aj svoje negatíva, ako napr. pocit, že človeku niečo chýba, či neprijemný pohľad okolia, ktoré môže tento štýl života považovať za ťažko prijateľný.¹¹ „Dnešní tridsiatnici sú generáciou, ktorá síce dokáže komunikovať s celým svetom, ale s partnerskými vzťahmi má problémy. Občas sa o nich taktiež hovorí ako o generácii zúfalcov.“¹² Medzi nevýhody Fabian uvádza menšie šance na skúsenosť materstva alebo otcovstva a pociťovanie odlišností pri stretnutiach so známymi, ktorí sú v manželskom zväzku.¹³

⁶ Porov. HOLÁ, M.: *Fenomén života single*. [online]. [cit. 2011-02-27]. Dostupné na internete: <http://partnerske-vztahy.zdrave.cz/fenomen-zivota-single/>.

⁷ Porov. *Je v móde žiť single?*. [online]. [cit. 2011-04-26]. Dostupné na internete: http://www.beauty.sk/spravy/clanok7101-Je_v_mode_zit_single.htm?utm_source=rss.

⁸ Porov. HOLÁ, M.: *Fenomén života single*. [online]. [cit. 2011-02-27]. Dostupné na internete: <http://partnerske-vztahy.zdrave.cz/fenomen-zivota-single/>.

⁹ Porov. HUBLOVÁ, P.: *Na všetko sama*. [online]. [cit. 2011-04-28]. Dostupné na internete: <http://www.beautywoman.sk/clanok/899>.

¹⁰ Porov. *Životný štýl zostať „single“*. [online]. [cit. 2011-04-26]. Dostupné na internete: <http://religiask.blogspot.com/2010/09/zivotny-styl-zostat-single.html>.

¹¹ Porov. HOLÁ, M.: *Fenomén života single*. [online]. [cit. 2011-02-27]. Dostupné na internete: <http://partnerske-vztahy.zdrave.cz/fenomen-zivota-single/>.

¹² *Býť single už není nenormální*. [online]. [cit. 2011-04-27]. Dostupné na internete: <http://www.ct24.cz/o-cem-se-mluvi/porad-168-hodin/120052-byt-single-uz-neni-nenormalni/>.

¹³ Porov. *Životný štýl zostať „single“*. [online]. [cit. 2011-04-26]. Dostupné na internete: <http://religiask.blogspot.com/2010/09/zivotny-styl-zostat-single.html>.

1.5 Je dnes v móde žiť single?

Aj keď štúdie tvrdia, že ľudia žijúci vo vzťahu sú zdravší, prepadajú menej depesiám, a dokonca sa dožívajú vyššieho veku, stále viac jednotlivcov žije single. Tento trend je viditeľný zvlášť v hlavnom meste. Každý piaty Bratislavčan nad 15 rokov hospodári a v drvivej väčšine i býva sám. Dá sa tento jav považovať za prechodný módný trend alebo je to dôsledok sociodemografického vývoja ľudstva?¹⁴

V susednej Českej republike tretina z 4,2 milióna českých domácností má len jedného člena. Zďaleka nejde vždy o seniorov. Stále častejšie žijú v jednočlennej domácnosti tiež mladí ľudia, ktorí si svoju „osamelosť“ zvolili dobrovoľne. Pre Českú republiku predstavuje single novodobý fenomén, ktorý sa začal objavovať až po roku 1989, keď došlo k uvoľneniu politických, spoločenských aj ekonomických pomerov. V západnej Európe sa fenomén single začal objavovať už v šesťdesiatych rokoch a v súčasnej dobe žije v Európskej únii okolo 56 miliónov jednočlenných domácností.¹⁵

Annette Ashoff¹⁶ tvrdí: „aj bez partnera je môj život bohatý“ a v sprevádzaní sa snaží „dodať ženám odvalu, aby neredukovali svoje šťastie na túžbu po partnerovi a môžu ženy začať rozvíjať stabilný pocit vlastnej hodnoty a povzbudzujem ich, aby boli aktívne.“ Odporúča single ženám, aby popracovali najprv na svojej schopnosti mať vzťah, nakoľko aj u kresťanov je strach viazať sa. Tvrdí, že pri nevydarených vzťahoch by mohla hromziť a upadnúť do sebaľútosti, no zmeniť to nemôže. A predsa tam, kde trpí a je voči Bohu a ľuďom otvorená, tam môže čosi zmeniť. Pre single odporúča, že je dôležité, aby ženy boli k sebe milosrdné. Pre ňu osobne je najdôležitejšie vedomie a poznanie, že aj bez rodiny sa dá viesť spokojný život.¹⁷

¹⁴ Porov. *Je v móde žiť single?*. [online]. [cit. 2011-04-26]. Dostupné na internete:

http://www.beauty.sk/spravy/clanok7101-Je_v_mode_zit_single.htm?utm_source=rss.

¹⁵ Porov. PONCAROVÁ, J.: *Žiju single. A baví mě to*. [online]. [cit. 2011-04-27]. Dostupné na internete:

<http://www.vitalia.cz/clanky/ziju-single-a-bavi-me-to/>.

¹⁶ Pozn. autora: Annette Ashoff je slobodná 47-ročná single pracujúca učiteľka, ktorá poskytuje duchovné sprevádzanie slobodným ženám. Zdroj: *Žiť ako single*. [online]. [cit. 2011-04-26]. Dostupné na internete: http://www.krestanskemedia.sk/clanky_detail/?id_medium=222&id_cislo=18&id_obsah=51&obsahPage=1.

¹⁷ Porov. *Žiť ako single*. [online]. [cit. 2011-04-26]. Dostupné na internete:

http://www.krestanskemedia.sk/clanky_detail/?id_medium=222&id_cislo=18&id_obsah=51&obsahPage=1.

2 Single ako laik v Katolíckej cirkvi

Fenomén single v Katolíckej cirkvi nie je priamo zadefinovaný, preto sa ho pokúsime zadefinovať prostredníctvom pojmu laik.

2.1 Pohľad Katolíckej cirkvi na laikov

V tejto časti si uvedieme, ako Katolícka cirkev vníma laikov, ich identitu, či poslanie. Zároveň vyzdvihuje ich angažovanosť vo svete aj v Cirkvi, pričom uvádza, že dôležitou súčasťou ich života je výchova a vzdelávanie laikov.

2.1.1 Identita laikov

Laikmi nazývame veriacich, okrem členov duchovenstva a Cirkvou schváleného rehoľného stavu, ktorí boli krstom privtelení ku Kristovi a stali sa Božím ľuďom.¹⁸ Laici majú krstom účasť na kňazskom, prorockom a kráľovskom úrade Ježiša Krista.¹⁹ Laici svoju identitu čerpajú zo sviatostí: z krstu, birmovania a Eucharistie. Sú povolaní rozvíjať laickú spiritualitu, ktorá ich obrodí na nových svätých a posväcujúcich mužov a ženy, ponorených do Božieho tajomstva a zaradených do spoločnosti. Táto spiritualita sa vie vyjadriť v životnej celistvosti prospievajúcej jednote, zmysle a nádeji existencie.²⁰

2.1.2 Poslanie laikov

Stav laikov má svoju špecifickosť v svetskom charaktere.²¹ Laici majú neprestajne zdokonaľovať vlastnosti a vlohy, ktorých sa im dostalo, súhlasne s ich podmienkami a uplatňovať dary, ktoré majú od Ducha Svätého. Každý je skutočne povolaný svojím menom, v jedinečnosti a v neopakovateľnosti svojich osobných dejín prispieť vlastným prínosom pre príchod Božieho kráľovstva. Žiaden talent, ani najmenší, nemôže sa ukryť a zostať

¹⁸ Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil: *Lumen gentium*. Trnava : SSV, 2008, 31.

¹⁹ Porov. JÁN PAVOL II.: *Christifideles laici*. Bratislava : Lúč, 1990, 14.

²⁰ Porov. PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPRAVODLIVOSŤ A POKOJ: *Kompendium sociálnej náuky Cirkvi*. Trnava : SSV, 2008, 542-545.

²¹ JÁN PAVOL II.: *Christifideles laici*. Bratislava : Lúč, 1990, 55.

nepoužitým (porov. Mt 25,24-27). Apoštol Peter nás napomínal: "Podľa toho, kto aký dar dostal, slúžte si navzájom ako dobrí správcovia mnohotvárnej Božej milosti" (1Pt 4,10).²²

Veriaci majú právo slobodne zakladať a viesť združenia na ciele dobročinnnej lásky alebo nábožnosti alebo na rozvíjanie kresťanského povolania vo svete a zhromažďovať sa, aby tieto ciele dosahovali spoločne.²³ Osobitnou povinnosťou sú zviazaní, každý podľa vlastného postavenia, aby poriadok časných vecí naplňali a zdokonaľovali evanjeliovým duchom, a tak zvlášť pri usporadúvaní týchto vecí a vo vykonávaní svetských úloh vydávali svedectvo o Kristovi.²⁴

Laici vykonávajú apoštolskú činnosť v Cirkvi a vo svete, v duchovnom i časnom poriadku.²⁵ Boh svoju vôľu zjavuje laikom vo svete. Ich zvláštne povolanie je zaoberať sa časnými záležitosťami, ktoré usporadujú podľa Boha a takto hľadajú Božie kráľovstvo.²⁶ Pre laikov je vlastným poľom evanjelizačnej činnosti politický, hospodársky a sociálny svet, ako aj svet kultúry, vied a umení, medzinárodného života a hromadných oznamovacích prostriedkov.²⁷ Medzi kritéria cirkevности zoskupenia laikov patrí aj povinnosť ich angažovanej prítomnosti v ľudskej spoločnosti, pričom ide o živé vloženie sa do účasti a do solidarity, aby vytvárali v spoločnosti spravodlivejšie a bratskejšie.²⁸

Úlohou laikov je vytvárať životnú syntézu medzi Evanjeliom a ich každodennými povinnosťami.²⁹ Laici sa majú snažiť byť odborníkmi vo svete a mať aj činnú účasť na živote Cirkvi. Majú preniknúť svet kresťanským duchom a zároveň byť Kristovými svedkami vo všetkom uprostred ľudskej spoločnosti.³⁰ Veriaci laici, pevní vo viere a nádeji, využívajú prítomný čas a trpezlivo očakávajú budúcu slávu. Túto nádej prejavujú aj prostredníctvom štruktúr civilného života, ustavičnou konverziou a bojom „s vládcami tohto sveta“. (porov. Ef

²² JÁN PAVOL II.: *Christifideles laici*. Bratislava : Lúč, 1990, 56.

²³ Porov. *Kódex kánonického práva*. Trnava : SSV, 1996, kán. 213.

²⁴ Porov. *Kódex kánonického práva*. Trnava : SSV, 1996, kán. 225.

²⁵ Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil: *Apostolicam actuositatem*. Trnava : SSV, 2008, 5.

²⁶ Porov. JÁN PAVOL II.: *Christifideles laici*. Bratislava : Lúč, 1990, 15.

²⁷ Porov. JÁN PAVOL II.: *Christifideles laici*. Bratislava : Lúč, 1990, 23.

²⁸ JÁN PAVOL II.: *Christifideles laici*. Bratislava : Lúč, 1990, 30.

²⁹ Porov. JÁN PAVOL II.: *Christifideles laici*. Bratislava : Lúč, 1990, 34.

³⁰ Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil: *Gaudium et spes*. Trnava : SSV, 2008, 43.

6,12) Vo všetkých spoločenských vzťahoch musí byť prítomná láska, ktorá je najväčším sociálnym príkazom a rešpektuje blížneho i jeho práva.³¹

2.1.3 Výchova a vzdelávanie laikov

Výchova a vzdelávanie laikov musí pamätať na angažovanosť laikov v občianskom živote, ktorý majú preniknúť kresťanským duchom.³² Veriaci laici posilňujú svoj duchovný a morálny život, dozrievajú v kompetenciách, ktoré sa od nich vyžadujú pre rozvoj vlastných spoločenských povinností. Prehĺbenie vnútorných motivácií a získanie štýlu, ktorý je adekvátny na angažovanie sa v spoločenskej a politickej oblasti, je ovocím dynamickej a stálej formačnej cesty, orientovanej na dosiahnutie harmónie medzi životom a vierou. Táto harmónia vyžaduje úsilie využívať prvky kresťanského života, ako vzťah k Božiemu slovu, liturgické slávenie, osobnú modlitbu, skúsenosť s Cirkvou s formačnou službou duchovných vodcov, uskutočňovanie spoločenských čností a vytrvalú angažovanosť vo formácii.³³

Základným cieľom výchovy a vzdelávania laikov je objavenie vlastného povolania, ako aj rastúca ochota žiť toto povolanie v splňaní vlastného poslania. Osobné Božie povolanie a poslanie do vinice, vytvárajú dôstojnosť a zodpovednosť každého laika.³⁴ Pri objavovaní a uskutočňovaní vlastného povolania a poslania musia byť laici vedení k jednote, ktorá zodpovedá ich bytiu ako členov Cirkvi a občanov ľudskej spoločnosti. Nemôžu viesť žiadnu paralelnú existenciu: na jednej strane tzv. "duchovný" život s jeho hodnotami a požiadavkami, na druhej strane tzv. "svetský" život, to znamená rodinný život, život v práci, v sociálnych vzťahoch, v politickom angažovaní a v kultúre. Všetky rozličné životné oblasti laikov sú zahrnuté v Božom pláne. On chce, aby sa stali "historickým miestom" zjavenia a uskutočnenia lásky Ježiša na slávu Otca a v službe bratom i sestrám. Každá činnosť, situácia, či konkrétna povinnosť sú privilegovanými príležitosťami pre "neustále uskutočňovanie viery, nádeje a

³¹ Porov. PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPRAVODLIVOSŤ A POKOJ: *Kompendium sociálnej náuky Cirkvi*. Trnava : SSV, 2008, 579-581.

³² PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPRAVODLIVOSŤ A POKOJ: *Kompendium sociálnej náuky Cirkvi*. Trnava : SSV, 2008, 531.

³³ Porov. PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPRAVODLIVOSŤ A POKOJ: *Kompendium sociálnej náuky Cirkvi*. Trnava : SSV, 2008, 547.

³⁴ Porov. JÁN PAVOL II.: *Christifideles laici*. Bratislava : Lúč, 1990, 58.

lásky". Druhý vatikánsky koncil ³⁵ vyzval všetkých veriacich k jednote života a odsúdil závažnosť oddelenia medzi vierou a životom, medzi evanjeliom a kultúrou.

Pre efektívnu pastoráciu sa musí rozvíjať výchova a vzdelávanie vychovávateľov aj pomocou vhodných kurzov a škôl. Formovať takých, ktorí sa budú angažovať vo výchove a vzdelávaní laikov je základným predpokladom, aby sa poskytla všeobecná výchova a vzdelávanie laikov. Skutočná efektívna výchova a vzdelávanie sa môže sprostredkovať iba vtedy, keď každý sám preberá a prehľbuje za to zodpovednosť. Lebo výchova je v podstate "seba-výchova". Taktiež je dôležité presvedčenie, že každý je súčasne cieľom a začiatkom výchovy a vzdelávania. Zvlášť významné je vedomie disponovanosti pre Božie pôsobenie: iba tá ratolesť, ktorá sa nebojí, že ju vinohradník oreže, prináša pre seba aj druhých viac ovocia. ³⁶

2.2 Život single v spoločnosti

Benedikt XVI. nás vyzýva, aby sme si uvedomili, že človek nie je do seba uzavretou monádou. Naše životy sú medzi sebou v hlbokom spoločnosti a prostredníctvom mnohotvárných vplyvov sú jeden s druhým spojené. Nikto nežije sám a nikto nie je spasený sám. Do môjho života neustále vstupuje život tých druhých, v dobrom i v zlom. ³⁷

2.2.1 Potreba a túžba človeka vytvárať vzťahy

V každom človeku je silná túžba aj potreba vzťahov. Môžeme sa o tom denne presvedčať v hĺbke nášho vnútra a tiež vnímať u tých, ktorých stretávame, s ktorými vytvárame vzťahy a ktorí nám ukazujú krásu a zmysel vzťahov.

Maslow predkladá hierarchiu potrieb, ktorú má každý človek. Medzi potreby človeka zaradil aj potrebu stretávať sa s ostatnými, potrebu byť prijímaný a niekam patriť, potrebu lásky. ³⁸ Každý z nás je originálnou a jedinečnou osobou. Powell je presvedčený o tom, že „*náš život formujú tí, ktorí nás milujú a tí, ktorí nás odmietajú milovať*“.³⁹ Ďalej pokračuje:

³⁵ Porov. JÁN PAVOL II.: *Christifideles laici*. Bratislava : Lúč, 1990, 59.

³⁶ Porov. JÁN PAVOL II.: *Christifideles laici*. Bratislava : Lúč, 1990, 63.

³⁷ Porov. BENEDIKT XVI.: *Spe salvi*. Trnava : SSV, 2008, 48.

³⁸ Porov. ATKINSONOVÁ, R., L. a kol.: *Psychologie*. Praha : Victoria publishing, 1995, s. 559.

³⁹ POWELL, J.: *Prečo mám strach milovať*. Trnava : Dobrá kniha, 1996, s. 25.

„Vo veľkej miere nás formujú iní ľudia, ktorí takmer zastrašujúco držia náš osud vo svojich rukách. Všetci sme produktom tých, ktorí nás milovali, alebo nás odmietli milovať.“⁴⁰

2.2.2 Poznanie vlastnej identity a darovanie sa iným

Blízkosť medzi ľuďmi aj vzdialenosť, podobnosť i odlišnosť, hranice medzi slobodou alebo „naviazanosťou“, či zodpovednosťou vystihuje nasledujúce vyjadrenie o potrebe a dôležitosti ľudí v našom živote pre naše dobro a sebazpoznanie: „Osoba si uvedomí svoju identitu a zároveň svoju odlišnosť len v prítomnosti druhej osoby.“⁴¹

Poznanie vlastnej identity nám otvára cestu do svojej vlastnej duše, k pochopeniu svojho prežívania a zmyslu svojho života, no tiež nám pomáha na jednej strane otvárať sa k druhým ľuďom a tak vytvárať vzťahy, no na druhej strane nám môže otvoriť vnútro druhého človeka, aby sa „nekonečno“, ktoré v sebe skrýva jeden človek stretlo s „nekonečnom“ v tom druhom človeku. Veľmi krásne to vystihujú tieto myšlienky: „V tom, čo je konečné, môžem objaviť nekonečné. Túto skúsenosť zažívam práve pri stretnutí s druhým.“⁴² Merton dodáva: „Musíme sa naučiť žiť v spoločnosti so sebou, pred tým, ako môžeme byť v spoločnosti druhých ľudí a Boha. Človek, ktorý nie je v pokoji so sebou, nevyhnutne premieta svoj vnútorný boj do spoločnosti tých, s ktorými žije... Aj vtedy, keď sa pokúša konať druhým dobro, je jeho úsilie beznádejné, pretože nevie, ako robiť dobro sebe.“⁴³

2.3 Priateľstvo

Priateľstvo je základným prvkom v živote, u single však často dostáva oveľa väčší priestor a možnosť rozvoja. Na druhej strane prichádza aj k nepochopeniu, alebo nerozlišovaniu priateľstva a lásky. Priateľstvo je podľa Aristotela viac ako láska. „Láska sa podobá citu, priateľstvo stavu.“⁴⁴ Je to totiž najvyššia forma lásky, ktorá sa úplne dáva, nehľadiac na prospech. Je bez žiadostivosti. Aj keď je tu veľká dávka túžby, pretože v priateľstve človek túži byť s milovanou osobou, pretože si vzájomne pôsobia radosť: „...na

⁴⁰ POWELL, J.: *Prečo mám strach milovať*. Trnava : Dobrá kniha, 1996, s. 26.

⁴¹ GAVENDOVÁ, O.: *O bytí: krátky prehľad metafyziky a kozmológie*. Bratislava : UK v Bratislave, 2001, s. 25.

⁴² GAVENDOVÁ, O.: *O bytí: krátky prehľad metafyziky a kozmológie*. Bratislava : UK v Bratislave, 2001, s. 20.

⁴³ MERTON, T.: *Žiadny človek není ostrov*. Praha : Krystal OP, 1995, s. 72.

⁴⁴ ARISTOTELES: *Etika Nikomachova*. Praha : Rezek, 1996, s. 207.

oboich stranách a obe majú radosť so seba...“⁴⁵ Aristoteles rozoznáva tri druhy priateľstva: priateľstvo z vypočítavosti, priateľstvo z túžby a z dobrej vôle, keď milujúci chce pre milovaného len dobro, aj sám je dobrý.⁴⁶ Najdokonalejší je pochopiteľne tretí druh priateľstva. Láska je samozrejme základnou substanciou priateľstva, ale skrýva v sebe nebezpečenstvá egoizmu a vypočítavosti. Práve priateľstvo je už tou vybrúsenou čistou formou, kde sa láska zbavená egoizmu zameriava na dobro a sama je dobrá. Je to harmónia duší.

2.3.1 Potreba priateľstva

Platón nádherne hovorí o priam zúfalej potrebe priateľstva: „...vášnivo túžim mať priateľov a radšej by som chcel mať dobrého priateľa ako najlepšiu prepelicu na svete alebo kohúta. (...) ...by som oveľa radšej získal priateľa ako Dareiovo zlato, radšej ako samého Dareia...“⁴⁷ Je to tak. Človek je prispôbený a nastavený na žitie vo vzťahu. Priateľ človeku dáva všetko, čo potrebuje. Pretože jediná vec, ktorú človek potrebuje, je láska dávaná a prijímaná. Dialóg lásky prebieha len v priateľstve... „Nech hlas vo vašom hlase hovorí k ušiam jeho uší; lebo jeho duša si zachová pravdu vášho srdca tak, ako sa nezabúda na chuť vína, keď sme už dávno zabudli na jeho farbu a čaša je už rozbitá.“⁴⁸

2.3.2 Hľadanie priateľstva

Hľadanie priateľstva je celoživotný proces. Je dobré, keď ľudia aspoň skúšajú hľadať. Niekedy však nevedia, alebo nechcú vedieť hľadať. Zabúdajú na to, čo je dôležité. Snáď najkrajšia kniha o priateľstve je Malý princ. Tu hovorí autor ústami Malého princa o hľadaní: „Len deti vedia, čo hľadajú. Strácajú čas pre handrovú bábiku, ona sa stáva pre ne veľmi dôležitá a keď im ju niekto vezme, plačú... – Majú šťastie – povedal výhybkár.“⁴⁹ Hľadanie si vyžaduje obeť. A to je to, čo je nemoderné. „Práve v anonymite dneška potrebujeme domov, miesto, kde sa môžeme zabývať. Domov je tam, kde sú priatelia.“⁵⁰ „Váš priateľ je

⁴⁵ ARISTOTELES: *Etika Nikomachova*. Praha : Rezek, 1996, s. 209.

⁴⁶ Porov. ARISTOTELES: *Etika Nikomachova*. Praha : Rezek, 1996, s. 199–248.

⁴⁷ PLATÓN: *Dialógy*. Bratislava : Tatran, 1990, s. 106.

⁴⁸ GIBRAN, K.: *Prorok*. Bratislava : Jaspis, 1992, s. 60.

⁴⁹ EXUPÉRY, A.: *Malý princ*. Bratislava : Mladé letá, 1997, s. 71.

⁵⁰ GRUN, A.: *Priateľstvo*. Bratislava : Lúč, 2003, s. 12.

odpoveďou na vaše potreby. Je vašou obživou a kozubom...⁵¹ Je to (hľadanie) však pomalé. Nedá sa to kúpiť. Preto už mnohí ľudia nemajú priateľov...

2.3.3 Zmeniť život bez priateľstva na život s priateľstvom

Bez priateľstva ľudia upadajú do depresí a umierajú. Práve na nedostatok lásky. V opustenosti. Tak ako hovorí filozofka života bl. Matka Tereza: „*V posledných rokoch som sa presvedčila, že najväčšou ľudskou biedou je pocit opustenosti.*“⁵² Prečo? Často aj preto, lebo sa boja priblížiť, alebo nevedia ako. Priblíženie sa je výsledkom dobrej komunikácie, ktorému predchádza (aspoň čiastočné) seba prijatie. O komunikácii by sa dala napísať celá ďalšia práca. Môžeme však spomenúť aspoň niektoré rady. Podstatným prvkom je dobré počúvanie a rozprávanie. Znie to možno triviálne, ale je to vyslovene umenie.⁵³ Človek sa musí naučiť empatii (niektorí to vedia prirodzene). Je to zručnosť ako každá iná, akurát najpotrebnejšia. Je alarmujúce ako málo ľudí je presvedčených o dôležitosti a potrebe komunikácie. Komunikácie, ktorá je základom priateľstva. Je potrebné vyjadriť svoje postoje... opäť zacitujeme Proroka: „Keď vám váš priateľ hovorí svoju mienku, nebojíte sa nesúhlasu vo svojej vlastnej myšli, ani mu neodopriete svoj súhlas. A i keď nehovorí, vaše srdce neprestáva načúvať jeho srdcu; lebo v priateľstve všetky myšlienky, všetky žiadosti, všetky očakávania sa rodia a chápu bez slov, s tichou radosťou. A priateľstvo nech nemá nijaký iný cieľ než prehĺbenie ducha.“⁵⁴ Taktiež je potrebné byť v komunikácii nielen jednostranný, ale objektívny: „A dávajte svojmu priateľovi zo seba to najlepšie. Ak musí poznať chvíle vášho zúfalstva, nech pozná aj chvíle vašej radosti. A k slastiam vášho priateľstva nech patrí aj smiech a vzájomné pôsobenie si radosti. Lebo v radosti z malých vecí srdce nachádza svoje ráno a osvieženie.“⁵⁵ Je potrebné vyjadriť svoju vďačnosť za to, že nás priateľ vypočul. Netreba sa báť aj dotyku, ktorý prehľbuje vzťah, takisto sa nevyhýbať aj odpusteniu a všetko nech je prežiarené láskou a vzájomným porozumením.

⁵¹ GIBRAN, K.: *Prorok*. Bratislava : Jaspis, 1992, s. 59.

⁵² *Počúvaj, čo hovorí láska. Myšlienky Matky Terézie*. Bratislava : Lúč, 1999, s. 72.

⁵³ Porov. viac POWEL, J.: *Kto prvý hodí kameňom?*. Trnava : Dobrá kniha, 1997; MAC GINNIS, A. L.: *Priateľstvo*. Liptovský Mikuláš : Transciscus, 1995; CARNEGIE, D.: *Jak získavať priateľov a pôsobiť na ľudí*. Bratislava : Bradlo, 1991.

⁵⁴ GIBRAN, K.: *Prorok*. Bratislava : Jaspis, 1992, s. 60.

⁵⁵ GIBRAN, K.: *Prorok*. Bratislava : Jaspis, 1992, s. 60.

2.3.4 Priateľstvo ako projekt?

Často sa stáva, že moderný človek chce budovať priateľstvo akoby podľa nejakého presne vymedzeného plánu a zabúda na rozmer priateľstva ako milosti. „V reakcii na milosť vzťahu je dôležité vedieť byť vďačný, rešpektovať, oslavovať, starať sa a pozorovať. Keď je nám milosť vzatá, nie je možné sťažovať si v absolútnom zmysle. Cítime bolesť, ale to nie je to isté ako keď sa zahrnieme výčitkami za to, že sme nevyužili príležitosť. Také obviňovanie seba samého je len cestou, ako zabrániť bolesti a láske zodpovedajúcemu zasväteniu.“⁵⁶ Priateľstvo si vždy vyžaduje aj istú dávku intimity. Tá sa môže stať akoby korením priateľstva. „Duša vzťahu nežiada „správne spôsoby“ konania; chce niečo ťažšie dosiahnuteľné – úctu k svojej autonómii a k svojmu tajomstvu.“⁵⁷

2.4 Vzťah s Bohom

Je dôležité zamerať sa na vnútornú obnovu, aby singles mohli ešte úprimnejšie vstúpiť do kontaktu so živým Bohom a potom jasnejšie svedčiť o Božej láske voči človekovi a v novosti ducha odovzdávať vieru ich súčasníkom.⁵⁸

O vnútornom boji dobra a hriechu píše sv. Pavol.⁵⁹ Skutočne je to neprestávajúci boj s hriechom, ktorý by bol beznádejný, keby nás Ježiš nespasil.⁶⁰

Svedomie je miestom, kde sa ozýva hlas dobra, kde prebieha boj. „Svedomie je najskrytejším jadrom a svätyňou človeka, kde je sám s Bohom, ktorého hlas sa ozýva v jeho vnútri.“⁶¹ Je tým orgánom, ktorý nás robí schopnými vnímať dobro. Ale nato, aby sme vnímali dobro, potrebujeme aj cvičenie. „Mať svedomie znamená vedieť o dobre sám v sebe – ale pred Bohom, ktorý je svätosť a dobro sám. (...) výraz pred Bohom je tu meradlom

⁵⁶ MOORE, T.: *Kniha o lásce a přátelství*. Praha : Portál, 2001, s. 266.

⁵⁷ MOORE, T.: *Kniha o lásce a přátelství*. Praha : Portál, 2001, s. 266.

⁵⁸ Porov. *Pastoračný plán Katolíckej cirkvi na Slovensku 2007 – 2013*. Trnava : SSV, 2007, 17.

⁵⁹ „Viem totiž, že vo mne, to jest v mojom tele, nesídlí dobro; lebo chciem dobro, to mi je blízko, ale robiť dobro nie. Ved' nerobím dobro, ktoré chcem, ale robím zlo, ktoré nechcem. (...) Podľa vnútorného človeka s radosťou súhlasím s Božím zákonom; ale vo svojich údoch pozorujem iný zákon, ktorý odporuje zákonu mojej mysle a robí ma zajatcom zákona hriechu, ktorý je v mojich údoch.“ (Rim 7,18-20; 7,22-23).

⁶⁰ „Teraz teda už niet odsúdenia pre tých, čo sú v Kristovi Ježišovi, ved' zákon Ducha, ktorý dáva život v Kristovi Ježišovi, oslobodil ťa od zákona hriechu a smrti.“ (Rim 8,1-2).

⁶¹ Katechizmus Katolíckej cirkvi. Trnava : SSV, 1999, 1795.

jasnosti.“⁶² Svedomie si treba „udržiavať funkčné“, aby sme mohli počuť hlas dobra v nás. Môže byť narušené a tak človek nie je schopný poznať dobro. Podľa Guardiniho môže byť:⁶³

a) povrchné, ľahkovážne či otupené – snaha zbaviť záťaž svedomia tým, že si ho nevšima
b) precitlivené – je tu problém „sebamrzačenia“, prehnaného plnenia povinností, prehnaných nárokov, čo môže viesť k melanchólíi až k depresii.

c) narušené vo svojom obsahu – poznanie nie je len čistým zrkadlom, v ktorom sa niečo odráža, ale je ovplyvnené nami. Preto si niekedy chceme vysvetľovať situácie podľa svojich prianí a nevnímať ich skutočné rozmery.

Často sa stáva, že kresťania nechcú **uznať dobro v sebe**. Pod pláštikom falošnej pokory⁶⁴ čo spôsobuje vznikanie mnohých bludných kruhov, napr. človek je presvedčený o svojej slabosti a nemohúcnosti, ale namiesto toho, aby si vážil a viac miloval druhých, hľadá na nich len negatívne vlastnosti a ubližuje im. Falošné sebapotlačovanie dáva ľuďom optiku negativizmu, zatiaľ čo uvedomenie si dobra v sebe v závislosti na Bohu umožňuje vnímať všetko v skutočných proporciách a viac sa blížiť k láske. „Miluj bližného svojho ako seba samého.“ (Mk 12,33) Keď nemilujeme seba, logicky nemôžeme milovať ani bližného. Práve správnu lásku k sebe (nie narcizmus) si budujeme uvedomovaním si svojej identity, dobra, ktoré je v nás na Boží obraz a konaním podľa vnútorného hlasu dobra tlmočeného svedomím.

Pre používanie dobra v každodenných situáciách je nevyhnutný aj nácvik dobra, akési cvičenie. Trochu sa prelína s adoráciou a meditáciou, no zhrnieme body, ktoré uvádza Guardini pre **nácvik sústredovania (na dobro)**⁶⁵:

1) vnútorný priestor - je potrebné vytvoriť v sebe priestor ticha a pokoja, kde sa stretávam s Bohom a počúvam Ho,

2) hĺbku – kto má hĺbku, je povinný ju pestovať; hĺbku vnútorného priestoru, ktorá dáva človeku ďalší rozmer,

3) vnútorná bdelosť – musíme byť vášnivo zaujatí pre dobro, stále byť prichystaní „skočiť po dobre“, rozhodnúť sa pre dobro,

⁶² GUARDINI, R.: *Dobro, svedomie a soustředování*. Praha : Vyšehrad, 1999, s. 35; Viac: AUGUSTYN, J.: *Sviatosť zmiernenia*. Trnava : SSV, 2002.

⁶³ Porov. GUARDINI, R.: *Dobro, svedomie a soustředování*. Praha : Vyšehrad, 1999, s. 31-33.

⁶⁴ Viac: MARIE-EUGÉNE od dieťaťa Ježiša: *O pokoře*. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladateľstvá, 2005.

⁶⁵ Porov. GUARDINI, R.: *Dobro, svedomie a soustředování*. Praha : Vyšehrad, 1999, s. 44-61.

4) sústredenie – život musí tiahnuť k stredu (Bohu), musí byť usporiadaný tak, aby všetko vychádzalo a vchádzalo do stredu,

5) zduchovenie – posilnenie Ducha, posilnenie ľudskej hodnoty,

6) duchovná hygiena – sledovať a nevypúšťať duchovný odpad do svojho vnútorného sveta, byť rozhodnutý pre dobro, nebyť „míčkom kultúrneho chaosu“,

7) samota a mlčanie – mali by sme dokázať byť sami so sebou, stráviť čas v tichu, čo je veľmi osviežujúce,

8) tichá pozornosť uprená dovnútra – zastaviť sa, zamyslieť sa nad predchádzajúcimi udalosťami, konaním... udržiavať naše konanie v spojení s vnútrom,

9) pozornosť upretá na druhý breh – v našom vnútri, tam „kde hraničíme s ničotou je živý Boh“,

10) byť v pokoji, dopriať si prítomnosť – treba si dopriať klud, aby sme sa zvnútorili a zjednotili naše sily. Proste byť. Adorovať prítomnosť (Boha). Aby sa človek nevytratil. Keď sa človek dotkne svojho stredu, znovu naberie energiu, aj ľahký dotyk mu vráti stratené sily. Potom je umožnené Duchu, aby pôsobil a tak „celé naše telo bude vo svetle.“

2.5 Služba

„To, o čo sa mám dnes starať – to, o čom teraz viem, - je, že som slobodná a že som povoláná s touto charizmou niečo robiť pre spoločné dobro a k Božej sláve. Pokiaľ má pre mňa Boh manželstvo, dá mi ho. Medzitým chcem čo najplnšie žiť s týmto „obdarovaním milosťou“ a vkladať Jeho dar slobodného stavu do cirkvi – do miesta a ľudí, ktoré miluje.“⁶⁶

Po tom, čo sme uznali dobro a sme schopní sa naň sústrediť, sme vlastne schopní sústrediť sa na Boha a Jeho vôľu. Konanie dobra sa uskutočňuje v láske. Hlavne v kresťanskej láske, ktorá sa uskutočňuje ako caritas. Dalo by sa použiť analogicky k výrazu pápeža Benedikta XVI. „viera činná láskou“⁶⁷ (Gal 5,6), že aj dobro je činné láskou. Tak sa môžeme stať prameňom, z ktorého tečú prúdy živej vody. (porov. Jn 7,37-38) Samozrejme musíme byť „zakotvení v kontemplácii“⁶⁸ Láska je totiž „(...) extázou v zmysle cesty ako neustáleho exodu

⁶⁶ MC CULLEYOVÁ, C.: *Svobodná a v pohodě*. Praha : Samuel, 2009, s. 30.

⁶⁷ BENEDIKT XVI.: *Deus Caritas est*. Trnava : SSV, 2006, 31.

⁶⁸ BENEDIKT XVI.: *Deus Caritas est*. Trnava : SSV, 2006, 7.

z „ja“, uzatvoreného do seba samého, k jeho oslobodeniu v darovaní sa a práve tým aj v znovunájdení sa, ba až k objaveniu Boha.⁶⁹ Takýmto spôsobom budeme schopní služby pre ľudí, aby aj oni v sebe dokázali objaviť dobro. Dokážeme sa priblížiť k ľuďom a tak im pomôcť, aby mohli byť uzdravení, ak Pán chce aj cez nás.⁷⁰

Cez vzťahy takisto pôsobí dobro. Niekedy sa však príliš obviňujeme, ale to je prejavom nezdravej pokory. „Máš sklony obviňovať sa za ťažkosti vo vzťahoch. Sebaobviňovanie však nie je výrazom pokory. Je prejavom sebaodmietania, v ktorom zanedbávaš alebo popieraš vlastnú dobrotu a krásu.“⁷¹

Uvádzame štyri pohnútky, ktoré bránia skutočnému priblíženiu sa, teda bránia pomôcť druhému objaviť dobro, ktoré je v ňom, ktoré ho môže premeniť. Tieto pohnútky sa vyskytujú u ľudí aj zmiešane⁷²:

1) Budovanie mesta (Gn 4,17) – tento typ ľudí je úplne oddaný svojim vlastným schopnostiam, chce si zaistiť vymoženosti, ktoré mu Boh odmieta poskytnúť. Ako Kain, keď mu Boh povedal, že bude štvancom, začal si budovať mesto. Tento typ požaduje, aby druhí potvrdzovali ich postačiteľnosť, že druhí budú od nich závislí.

2) Rozkladanie (zapaľovanie) ohňa (Iz 50,10-11) – mať istotu v svojich plánoch. Akoby chodil so zapálenou baterkou v tme, namiesto toho, aby sa chytil s dôverou ruky toho, ktorý vidí (Boh). Na druhých majú požiadavku predvídaného správania a nadvlády nad nimi.

3) Nahadzovanie stien (Ez 13,11-14) – chcú sa za každú cenu chrániť pred ťažkosťami. Ich oddanosť bezpečiu obmedzuje slobodu, ktorá je pre spojenie nevyhnutná. Od druhých chcú bezpečie, bez Boha. Správajú sa ako v Biblii tí, ktorí nahadzovali omietku Ez 13, 11- 14 a nespoliehali sa jedine na Boha.

4) Kopanie studní (Jer 2,13-14) – chcú sa mať dobre tu a teraz. Požadujú vládu nad svojim prežívaním, chcú okamžité uspokojenie. O druhých majú nedostatok úprimného (bez uspokojenia) záujmu. Chcú si vykopať vlastnú studňu, namiesto toho, aby pili z vody, ktorú im dáva Boh. Boh ponúka bohatšiu radosť ako ktokoľvek iný.

⁶⁹ BENEDIKT XVI.: *Deus Caritas est*. Trnava : SSV, 2006, 6.

⁷⁰ Viac: CRABB, L.: *Umění přiblížit se*. Praha : Návrat domu, 2000.

⁷¹ NOUWEN, H. J. M.: *Vnitřní hlas lásky*. Bratislava : Lúč, 2004, s. 72.

⁷² Porov. CRABB, L.: *Umění přiblížit se*. Praha : Návrat domů, 2000, s. 109-130.

3 Sloboda ako podstata identity single

Zámerom tejto kapitoly je priblížiť sa k samotnej osobe single, hlbšie sa ponoriť do jeho života, zvlášť prežívania slobody ako podstaty identity single spolu s prežívaním vnútornej slobody, odpustením, či žitím slobody spojenej s hranicami.

3.1 Sloboda v živote single

Sloboda je často jedným zo základných atribútov stavu single. V čom však spočíva skutočná sloboda?

Katechizmus Katolíckej cirkvi definuje slobodu nasledovne: „Sloboda je v rozume a vo vôli zakorenená schopnosť konať alebo nekonať, urobiť to alebo ono, a tak vykonať sám od seba vedomé a dobrovoľné činy. Slobodnou vôľou každý disponuje sebou samým. Sloboda je v človekovi sila, ktorá mu umožňuje rásť a dozrievať v pravde a dobre. Sloboda dosahuje svoju dokonalosť, keď je zameraná na Boha, ktorý je našou blaženosťou.“⁷³ Po definícii slobody je vhodné upriamiť pozornosť na slobodu v súvislosti s hranicami.

3.1.1 Sloboda v prítomnej chvíli

Zaujímavý a pritom jasný poznatok, že našu slobodu môžeme uplatňovať len v prítomnej chvíli. „Naša sloboda má vždy nádhernú moc (...) osud sa stáva slobodnou voľbou, prinútenie sa stáva láskou, strata sa stáva plodnosťou. (...) vždy sme pánmi zmyslu, ktorý životu dáme.“⁷⁴ „Náš pocit prázdnoty a frustrácie ako aj dojem, že nám to či ono chýba, často vyplývajú jednoducho z faktu, že žijeme v minulosti (prostredníctvom ľutovania a sklamaní) alebo v budúcnosti (cez naše obavy a márne očakávania), namiesto toho, aby sme prežívali každú sekundu a prijímali ju takú, aká je: Bohatá na Božiu prítomnosť.“⁷⁵ Človek robí pravý opak, keď sa zbytočne trápi a sužuje. Milovať sa dá len v prítomnosti, len dnes môžem prejavovať svoju lásku, zajtrajšok nemusím mať a včerajšok už nemám. Koľko ľudí ľutuje, že nestihli niečo povedať človeku a už sa s ním nikdy nemohli stretnúť a pritom keď to človek ľuďom pripomína, sú hluchí a slepí. Sv. Terezka povedala: „Na lásku k Tebe, Ježišu,

⁷³ Porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*. Trnava : SSV, 1999, 1731.

⁷⁴ PHILIPPE, J.: *Vnútorná sloboda*. Bratislava : Serafin, 2003, s. 52.

⁷⁵ PHILIPPE, J.: *Vnútorná sloboda*. Bratislava : Serafin, 2003, s. 78.

mám iba dnešný deň...“⁷⁶ a Ježiš je prítomný v každom človeku... Pre nás je asi náročné brať dnes ako jediný čas, ktorý máme, ale aj to je prejavom slobody, lebo takto sa rozhodneme a z toho vyplynie, že sa ani nebudeme trápiť pre ďalšie dni a dokážeme lepšie využívať čas. Lebo: „Diabol vniká do prázdnych chvíľ alebo do chvíľ, ktoré prežívame zle, pretože niečo odmietame, alebo niečo so žiadostivosťou vyhľadávame.“⁷⁷ Po prehĺbení vzťahu s Bohom objavíme vnútorný čas, čas nášho srdca. „(...) svätí dokázali tento vnútorný čas objaviť a zladať sa s ním. Na to je potrebná veľká sloboda, úplné odpútanie sa od akéhokoľvek plánovania a osobnej vôle, ochota urobiť v nasledujúcej sekunde opak toho, čo bolo v pláne, žiť v najväčšej odovzdanosti bez znepokojovania sa a bez strachu, nemať inú starosť ako konať Božiu vôľu, byť celkom k dispozícii ľuďom i udalostiam. Potrebujeme tiež zakúsiť v modlitbe, čo je to spojenie s Božou prítomnosťou v nás a vnútorné načúvanie Ducha Svätého, aby sme nasledovali jeho vnuknutia.“⁷⁸ Takto cez odovzdanie a modlitbu, cez spojenie s Bohom sa buduje pravá vnútorná sloboda.

3.1.2 Vnútorná sloboda – odpustenie

V láske je dôležitým prejavom slobody odpustenie. Práve neodpustenie veľmi zväzuje a robí neslobodnými, vo vzťahu k sebe a tiež vo vzťahu k druhým. To, čo neodpustíme minulosti, premietame na prítomnosť a znemožňujeme schopnosť milovať. Často sa môžeme cítiť obmedzovaní, ale nie preto, že by sme reálne boli obmedzení, ale preto, že sme sa sami obmedzili svojím odmietaním veľkodušne milovať a odpúšťať. „Ak miluješ svojho brata, potom (porov. Iz 58,8-12) tvoje svetlo zažiarí ako zore, tvoja rana sa rýchlo scelí... budeš ako hojne zalievaná záhrada a ako prameň vôd, ktorého vody nevyschnú.“⁷⁹ Teda láska uzdravuje a cez slobodu sme jej schopní. Skutočnej láske sa však od blízkych učíme možno trochu paradoxne: „Nedokonalosti blízkych a sklamaní, čo nám spôsobujú, nás nútia milovať ich skutočnou láskou, vytvoriť si s nimi vzťah, ktorý nezostáva uzavretý v podvedomom vyhľadávaní uspokojenia našich vlastných potrieb, ale usiluje sa stať sa čistým a nezištným

⁷⁶ PHILIPPE, J.: *Vnútorná sloboda*. Bratislava : Serafín, 2003, s. 81.

⁷⁷ PHILIPPE, J.: *Vnútorná sloboda*. Bratislava : Serafín, 2003, s. 93.

⁷⁸ PHILIPPE, J.: *Vnútorná sloboda*. Bratislava : Serafín, 2003, s. 93.

⁷⁹ PHILIPPE, J.: *Vnútorná sloboda*. Bratislava : Serafín, 2003, s. 64.

ako sama Božia láska.⁸⁰ Teda takéto utrpenie nás vedie k pravej láske a väčšej slobode. S odpustením súvisí aj utrpenie spojené so schopnosťou alebo ochotou odpustiť, zmieriť sa s druhým. „Utrpenie v nás vzbudí trpkosť a zlobu preto, lebo naše srdce je prázdne: chýba viera, nádej a láska.“⁸¹

Konanie by malo byť riadené láskou, tak ako píše Doherty v Pustatine, ale aj v živote: „Podstatou pustatiny je sloboda, dokonalá sloboda konania, riadená vašou láskou k Bohu a Božou láskou k vám. Mate robiť to či ono? Pýtajte sa svojho srdca! Vložte svoj rozum „do srdca“, pokľaknite, položte sa na tvár alebo čokoľvek podobné a nájdete odpoveď u Boha. (...) Ale práve preto, že má túto slobodu, pustovník by mal byť najposlušnejší zo všetkých.“⁸² Slobodný človek už nemá čo stratiť a poslúcha Pána z lásky a pre lásku.

3.1.3 Hranice a sloboda

Pre slobodu je nevyhnutné sebprijatie a prijatie všetkých životných okolností, ktoré prichádzajú, s dôverou, že Boh môže vyťažiť dobro aj zo zla. Prijatie znamená aj prijatie svojho priestoru, pretože je obmedzený našim nedostatkom lásky. „Náš nedostatok slobody pochádza z nedostatku lásky. (...) egoizmus a strach spútavajú naše srdce (...) Kto vie milovať, nebude sa cítiť stiesnený nikde. (...) naša neschopnosť milovať najčastejšie pochádza z našej nedostatočnej viery a nedostatočnej nádeje.“⁸³ Ako píše Philippe: sv. Terezka nebola obmedzená svojím jednoduchým a malým priestorom kláštora, pretože intenzívne milovala.

Slobodným sa človek stane, len keď dokáže prijať aj to, čo si nevybral. „Skutočne slobodným sa možno stať iba vtedy, ak človek prijme, že nebude slobodný!“⁸⁴ Je nevyhnutné prijať svoje obmedzenia, prijať sa takí, akí sme, pre plnosť slobody. Pretože Boh nás miluje skutočne takých, akí sme, bez toho, aby sme sa nejako vylepšovali. On z nás môže urobiť svätých. Tak ako napísal sv. Pavol: „Moja sila sa prejavuje v slabosti.“ (porov. 2 Kor 12,9) Analogicky sa dá povedať, že naša sloboda sa prejavuje v našej neslobode. Jedine, keď sa plne podriadime Božej milosti, dostávame slobodu. Vtedy, keď prijmemo Ducha, lebo: „Kde je Pánov Duch, tam je aj sloboda.“ (2 Kor 3,17) Túto slobodu nám vydobyl Ježiš. (Gal 5,1).

⁸⁰ PHILIPPE, J.: *Vnútoraná sloboda*. Bratislava : Serafín, 2003, s. 65.

⁸¹ PHILIPPE, J.: *Vnútoraná sloboda*. Bratislava : Serafín, 2003, s. 72.

⁸² DOHERTY, C.: *Pustina*. Brno : Cesta, 1997, s. 136.

⁸³ PHILIPPE, J.: *Vnútoraná sloboda*. Bratislava : Serafín, 2003, s. 19–20.

⁸⁴ PHILIPPE, J.: *Vnútoraná sloboda*. Bratislava : Serafín, 2003, s. 25.

Sloboda však nie je anarchia, alebo náruživosť, ale: „(...) vy ste povolani pre slobodu, bratia, len nedávajte slobodu za príležitosť telu, ale navzájom si slúžite v láske.“ (Gal 5,13) Teda v slobode sa vyskytujú isté hranice. Hranice však mnohí ľudia mylne chápu ako steny, do ktorých sa uzavrú. Hranice nám pomáhajú strážiť naše poklady, určovať čo máme strážiť a vymedziť našu osobnosť: „Veľmi stráž svoje srdce, lebo z neho vyvierajú žriedla života.“ (Prís 4,23) Ľudia však nechávajú „svine vnútri a perly vonku.“⁸⁵ Vtedy je nevyhnutné, aby otvorili svoje dvere a tento zlý stav mohol byť napravený. „(...) potrebujem sa otvoriť a povedať Bohu a druhým, aby som mohol byť uzdravený. Vyznať bolesť a hriech pomáha dostať ich von (...)“⁸⁶ Máme byť všetci „jedno“, ako sa modlil Ježiš.⁸⁷ A týmto „jedným“ sa stávame, keď sa vo vzájomnej úcte a láske otvárame.

Sloboda: „Nespočívam v tom, že sa uzavrieme do svojich hraníc, ktoré považujeme za nemenné, a pritom také v skutočnosti nie sú.“⁸⁸ Tak ako sv. Pavol ukázal svoju slobodu: „Lebo hoci som slobodný voči všetkým, stal som sa sluhom všetkých, aby som čím viacerých získal.“ (1 Kor 9,19), tak aj my by sme sa mali slobodne a vnútorne presvedčivo otvoriť druhým, tým sa preukazuje naša sloboda. Tým, že sa človek slobodne rozhodne milovať, lebo práve v takomto vzdaní sa slobody sa prejavuje naša láska. Pút slobody sa nikdy nezbavíme a ani by sme sa nemali, lebo to by sme sa zbavili lásky. Ako píše Gibran: „Naozaj slobodní budete, keď vaše dni nebudú bez starostí a vaše noci bez žiadostí a žiaľu, ale ešte skôr, keď tieto veci budú zväzovať váš život, a predsa sa povznesiete nad ne nahí a nespútaní.“⁸⁹ Nad spútanie sa môžeme len povzniesť. Keby sme sa zbavili spútania v našom živote, zbavili by sme sa tým aj svojho určenia, ako píše Exupéry: „A ak dokážeš pochopiť, že si vetvou, ktorá sa húpe, pevne pripútaná k stromu, potom vo svojom pohybe okúsiš večnosť.“⁹⁰ V tom je tá krása, krása obetovanej slobody.

⁸⁵ CLOUD, H. – TOWNSEND, J.: *Hranice*. Praha : Návrat domů, 2004, s. 26.

⁸⁶ CLOUD, H. – TOWNSEND, J.: *Hranice*. Praha : Návrat domů, 2004, s. 25.

⁸⁷ „Už nie som vo svete, ale oni sú vo svete a ja idem k tebe. Svätý Otče, zachovaj ich vo svojom mene, ktoré si Ty dal mne, aby boli jedno ako my.“ (Jn 17,11).

⁸⁸ PHILIPPE, J.: *Vnútoraná sloboda*. Bratislava : Serafin, 2003, s. 37.

⁸⁹ GIBRAN, K.: *Prorok*. Bratislava : Jaspis, 1992, s. 47.

⁹⁰ SAINT-EXUPÉRY, A.: *Citadela*. Praha : Vyšehrad, 2002, s. 13.

3.2 Prítomnosť dobra v single

Single je jednotlivec nežijúci v partnerskom vzťahu, tiež nezasvätený, teda nežijúci v dobrovoľnom celibáte. Single zvyčajne hľadá svoju hodnotu a svoje dary na sebaurčenie. Myslíme, že jeden zo základných predpokladov pre spoznanie svojich darov, je spoznanie a akceptovanie dobra – ale paradoxne nie len dobra ako takého, ale dobra v sebe.

Pôvodcom a prameňom každého dobra je Boh.⁹¹ Pravé šťastie je jedine v Bohu, prameni každého dobra a každej lásky.⁹² V hĺbinách svedomia človek odkrýva zákon, ktorý si on sám nedáva, ale je povinný ho poslúchať. Jeho hlas ho neprestajne vyzýva, aby miloval a konal dobro a vyhýbal sa zlu.⁹³ Dobro sa nedá bližšie definovať. Dobro samo osebe je nekonečný pojem, ako to krásne definuje Guardini: „/Dobro/ (...) je kladná skutočnosť sama. (...) je to absolútny pojem.“⁹⁴ „Dobro je nekonečný obsah v dokonalej jednoduchosti.“⁹⁵ Dobro je to, k čomu človek prirodzene tiahne.

Boh pri stvorení povedal na všetko: „je to dobré“. Takže aj človek je dobrý. Kto sa stavia do Božej prítomnosti, pred Jeho pohľad, objavuje v sebe dobro.⁹⁶ Spasením ľudia dostali možnosť pristupovať pred Božiu tvár.⁹⁷

Dobro „je to niečo, čo nemusí odnikadiaľ získať oprávnenie, lebo má svoju vlastnú dôstojnosť. Niečo, k čomu nesmieme zostať ľahostajní, ak nechceme premrhať aj svoju dôstojnosť.“⁹⁸ Práve identita sa spája s prítomnosťou dobra v bytosti. Je jednoducho vo vnútri, či si to uvedomujeme alebo nie. Boh nežiadal nejaký výkon, aby daroval svojho Syna a lásku, jedine otvorenosť ju prijať. A prijať lásku znamená povedať „áno“ Dobru.⁹⁹ Lebo Dobro je aj synonymom Boha. Jeho neoddeliteľnou substanciou. Vždy, keď hovoríme o Bohu, naša reč nie je tak dokonalá, aby obsiahla v sebe nekonečnosť, takže naše vyjadrenia sú vždy čiastkové.

⁹¹ Porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*. Trnava : SSV, 1999, 14.

⁹² Porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*. Trnava : SSV, 1999, 1723.

⁹³ Porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*. Trnava : SSV, 1999, 1776.

⁹⁴ GUARDINI, R.: *Dobro, svedomie a soustředování*. Praha : Vyšehrad, 1999, s. 19.

⁹⁵ GUARDINI, R.: *Dobro, svedomie a soustředování*. Praha : Vyšehrad, 1999, s. 20.

⁹⁶ Porov. GUARDINI, R.: *O živém Bohu*. Praha : Vyšehrad, 2002, s. 24-29.

⁹⁷ „*Neboj sa, lebo som ťa vykúpil, povolal som ťa tvojím menom; môj si Ty!*“ (Iz 43,1).

⁹⁸ GUARDINI, R.: *Dobro, svedomie a soustředování*. Praha : Vyšehrad, 1999, s. 17.

⁹⁹ Viac: QUOIST, M.: *Konstrukcia človeka*. Bratislava : Lúč, 2001.

Pre Boha má každý jednotliviec neskutočnú cenu a dôstojnosť. Boh na človeka hľadá s nehou. Skutočnosť, že sme milovaní, je základnou pravdou o našej existencii.¹⁰⁰

3.3 Sebapoznanie a sebaprijatie

Vlastná identita sa v človeku buduje od počiatku života. Hodnotenie našej osoby, nášho vnútorného prežívania má „v rukách“ človek sám, no vplyvajú na nás aj ľudia, s ktorými sa stretávame, ktorí nám preukazujú, či nepreukazujú svoju lásku a náklonnosť. Sú to osoby, ktoré sú ochotné s nami „vstúpiť“ do vzťahu a učiť nás pravej láske. Osobnosti, ktoré nás „vyprovokujú“ k správne mu sebaobrazu o sebe a uschopneniu k otvorenosti a postaveniu sa do pravého svetla a pravdy, v ktorých spoznáme svoju cenu, prijmemu samých seba takých, akí sme, a to s vďačnosťou a radosťou.

Poznanie vlastnej identity by malo z náboženského hľadiska vyústiť do túžby po svätosti. Malo by vychádzať z prijatia pravého svetla od Boha Stvoriteľa o sebe aj iných. Celý náš život môže byť putovaním, v ktorom sa budeme snažiť o hlbšie poznanie našej identity, aby sme mohli byť „zakorenení“ v Bohu, pravej podstate našej duše. Poznanie vlastnej identity ako cesta stretnutia sa so sebou si od človeka vyžaduje nie jednorazové „nahliadnutie“ do duše, ale skôr putovanie do vnútra človeka, ktoré nie je vždy jednoduché a krásne, ale často si vyžaduje i naše úsilie a vždy nové rozhodnutia pre stíšenie a „načúvanie“ svojej duši. Medzi prostriedky, ako možno spoznávať vlastnú identitu patrí aj ticho, modlitba, načúvanie svojmu vnútru, spájanie sa s Nekonečným, v ktorom je všetko svetlo, dobro, krása, pokoj, spokojnosť. Takíto ľudia ponorili svoju „nekonečnosť“ do Nekonečnej lásky a túto lásku rozávajú ďalej ostatným. Môžu tak ľudí skutočne milovať a privádzať ich k uznaniu svojej veľkej a pravej hodnoty.

Keď človek je schopný vojsť do podstaty svojho bytia a súčasne je spojený s Bohom, ktorý prebýva v duši, tak potom o duši platí, že „je ako hlboké more, v ktorom môže byť mnoho rýb: nikdy sa však neukážu nad vodou a žiadna z nich nie je tak veľká, aby rozbúrila jeho kludnú hladinu. Jeho „bytie“ je oveľa väčšie, ako čokoľvek, čo cíti alebo robí.“¹⁰¹

¹⁰⁰ Viac: NOUWEN, H. J. M.: *Má ma niekto rád?*. Trnava : Dobrá kniha, 2003, s. 24.

¹⁰¹ MERTON, T.: *Žiadny človek není ostrov*. Praha : Krystal OP, 1995, s. 74.

3.4 Prežívanie samoty

Single je človek žijúci v spoločnosti, no často pociťujúci napriek aktivite, alebo vďaka neaktivite samotu. Identita každého je istým spôsobom nastavená na hľadanie životného priestoru a slobody, ako bolo spomínané v kapitole o slobode. Hľadanie a nachádzanie osobného priestoru často súvisí s pokusom o individualizmus. Ako hovorí Rahner: „Čistý individualizmus v úsilí o spásu – z hľadiska celého kresťanského života – je jednoducho nemožný.“¹⁰² Osoba sa musí niekde rozvíjať a preto aj niekedy ustúpiť z kľčovitého udržania si individualizmu. „Individuálnosť sa spája s nevyhnutnosťou a požehnaním samoty, zatiaľ čo individualizmus je akosi nevydarenou formou individuálnosti a vystupuje často spoločne s „osamelosťou“ v zmysle rozpadu a neexistencie vzťahu.“¹⁰³

Aby sme však neskĺzli len do polemiky o individualizme, skúsme sa pozrieť na „požehnanie samoty“. Samota, ktorá je často kameňom úrazu mnohých single, samota, ktorá je často hlavným hnacím motorom vstupu do vzťahov. Na jednej strane Baggio: „Vo všeobecnosti ideológia staromládeneckého života nepodporuje osobnú rovnováhu a smeruje skôr k nezriadenej sebaláske, v ktorej ostatní hrajú úlohu nástroja sebarealizácie jednotlivca, čo žije sám. Nie je to iba móda: fenomén staromládenectva má svoje korene v samom systéme nášho života, ktorý nás silne tlačí k individualizmu.“¹⁰⁴ Na druhej strane Rahner: „Z teologického hľadiska niet pochyb, že ľudia stretávajúci sa v skutočnej Božej láske ostávajú v spojení aj mimo samotných stretnutí.“¹⁰⁵

Samota, do ktorej sa človek ponára, často pramení možno aj z nepochopenia stretnutí, ktoré nemusia byť také ako si ich predstavuje, z čoho vzniká sklamanie a opätovné stiahnutie sa do samoty. Ukazuje sa tu aj problém seba prijatia ako východiska zo samoty. Samota však môže byť požehnaním pre druhých jej prijatím a následne transcendovaním tejto skutočnosti v živote. Pochopenie a prežitie svojej bytostnej samoty vedie k hlbšiemu pochopeniu samoty druhého, alienácie moderného človeka strateného v stále viac sa globalizujúcom svete, kde

¹⁰² ZULEHNER, P.: *Rozhovor s Karlom Rahnerom o pastorálnej teológii dnes*. Bratislava : Serafín, 2005, s. 137.

¹⁰³ Porov. ZULEHNER, P.: *Rozhovor s Karlom Rahnerom o pastorálnej teológii dnes*. Bratislava : Serafín, 2005, s. 135.

¹⁰⁴ BAGGIO, A. M.: *Hľadať si tvár: Slobodný človek v konzumnej spoločnosti*. Bratislava : Nové Mesto, 1996, s. 82.

¹⁰⁵ ZULEHNER, P.: *Rozhovor s Karlom Rahnerom o pastorálnej teológii dnes*. Bratislava : Serafín, 2005, s. 134.

miesto domova sa rozplýva vo virtuálnych svetoch a v rýchlosti života. Prijatá samota môže byť zmyslom pre pochopenie blízkosti a možno aj kľúčom k otvoreniu sa iných podobne zranených ľudí. Hľadanie zmyslu často prichádza vo vyprovokovaní samotou: „Každý chce nájsť zmysel svojej existencie skôr, než si zvolí svoj stav: musím vedieť, prečo žijem, a iba na základe odpovede, môžem sa rozhodnúť, že sa ožením...“¹⁰⁶ Toto hľadanie súvisí s motiváciou vytvárania medziľudských vzťahov. Ako píše Baggio: „Je logické, že tu ide o do ut des, čiže daj, aby si mal a mal podľa možnosti viac, než si dal. (...) Ide o to, aby človek vyzeral ochotný a aby ním trocha aj bol, ale bez toho, žeby museli padnúť neodmysliteľné bariéry, ktoré chránia od skutočnej angažovanosti v prospech druhých, pri ich ťažkostiach.“¹⁰⁷ Pri prekonávaní bariér je človek vedený k oslobodzovaniu sa a k vytváraniu kvalitných vzťahov, ktoré mu môžu ukazovať a pomáhať nachádzať zmysel života. Vystúpiť zo samoty do rizika vzťahu. Určite to bude bolieť, ale zároveň to prináša naplnenie. Človek je prirodzene zraniteľný, ale práve to je jeho vklad.

Povolanie

Samota je, ako sme už spomínali, zlomovým bodom povolania. V nenaplnenosti povolania je vnímaná samota. Iní už majú deti, ja nie... Iným je už jasné, kam ísť, ja to stále neviem... Chcenie sa často objavuje v pozadí nespokojného single. Nasledovanie, ktoré prináša povolanie je však trochu o inom.: „Človek si slobodne volí, či bude nasledovať Ježiša. Ako sa však nasledovanie uskutoční, to už nezávisí od voľby jednotlivca, to presne stanovuje Kristus.“¹⁰⁸ Toto prijatie slobodnej voľby a jej následkov učí človeka ceste, ktorá ho buduje. Zároveň aj zodpovednosti za osobný rozvoj, ktorý však paradoxne, aj keď je podnietený samotou, nemôže sa v nej naplňať. Veľmi dobré je, keď samota akoby „vymrští“ single do služby, do obety. Vtedy čerpajúc zo zážitku samoty sa môže plne rozdávať a naučiť sa prijímať. Tiež voliť si nepohodlie namiesto pohodlia...: „Radšej si zvolím službu, ktorá si vyžaduje obety a námahy, než tú, ktorú je príjemné vykonávať. A to všetko z jednoduchého

¹⁰⁶ BAGGIO, A. M.: *Hľadať si tvár: Slobodný človek v konzumnej spoločnosti*. Bratislava : Nové Mesto, 1996, s. 84.

¹⁰⁷ BAGGIO, A. M.: *Hľadať si tvár: Slobodný človek v konzumnej spoločnosti*. Bratislava : Nové Mesto, 1996, s. 83.

¹⁰⁸ CINDORI, I.: *Kam smeruje tvoj život?*. Trnava : Dobrá kniha, 1999, s. 147.

dôvodu: to je totiž cesta, ktorá vedie k vnútornému poznaniu Evanjelia.“¹⁰⁹ Jedným z častých dôvodov samoty je zotrúvanie vo vlastnom pohodlí, vo vlastnom „bezpečnom“ priestore. „Ak chcem nasledovať Krista, musím povedať „nie“ vlastným náklonnostiam, ktoré nie sú v súlade s evanjeliovou radikálnou požiadavkou života. Ak sú vlastné túžby, impulzy, náklonnosti, spontánne hnutia, prirodzená túžba po príjemnosti a pohodlí, sebaláska a svojvôľa v protiklade s Ježišovou cestou, treba sa ich zriecť.“¹¹⁰ Toto zriekanie sa je síce bolestivé, ale každá bolesť je zároveň aj príležitosťou pre rast. A práve rast je veľmi dôležitý (nielen) pre single. Sebadarovanie je istým spôsobom možnosťou naplnenia aj v slobodnom stave. Zvlášť singles majú oveľa viac času, možností ako sa darovať, keďže nie sú ani fyzicky, ani emočne ohraničení vlastnou rodinou, alebo inou societou, iba tou, ktorú si nejakým spôsobom zvolia. Darovanie života je tým, čo ho dáva do konkrétnych kontúr a tak ho človek môže skutočne nájsť. „Toto sebadarovanie môže byť veľmi ťažké, namáhavé a vyčerpávajúce. Je však lepšie, keď sa náš život takto spaľuje, ako by ho mala ničiť hrdza lenivosti, sebalásky, svojvôle, uzavretosti do seba, vyhýbania sa námahám a trápeniam dozrievania a rastu. Niektorí ľudia sa aj ako tridsaťroční správajú tak nezrelo, akoby sa ešte stále nachádzali v puberte.“¹¹¹ Autor sa dotýka jednej podstatne skutočnosti, ktorou je preberanie zodpovednosti. Žiaľ, je častým javom, nedokázanie preberania zodpovednosti, možno zo strachu, či neochoty obetovať sa, alebo z negatívnych skúseností z obetovania. Evanjelium však povzbudzuje vždy znova odpúšťať a vždy opäť brať na seba svoj kríž, v ktorom je skrytá zodpovednosť aj naplnenie. „Keď hovorí Ježiš o živote, hovorí o celej ľudskej bytosti a existencii. V kontexte Nového zákona (ale aj Starého) „zachrániť si život“ označuje ľudskú plnosť.“¹¹² Hoci niekedy sa singles cítia nepochopení a odvrhnutí, prípadne nepotrební, práve Ježiš môže byť ich obrazom: „Vo svojej odvrhnutosti Syn Boží ukázal, ako miluje svet. Pribitý na kríž, ktorý sa rozprestiera na všetky štyri strany, Boh zjavuje nepreskúmateľné tajomstvo svojej lásky: Boh súcíťi s ľuďmi. Tento súcíťi nechráni ľudí pred utrpením a smrťou, nezmenšuje utrpenie a námahu v raste a dozrievaní. Ježiš sám rástol v chápaní

¹⁰⁹ CINDORI, I.: *Kam smeruje tvoj život?*. Trnava : Dobrá kniha, 1999, s. 147.

¹¹⁰ CINDORI, I.: *Kam smeruje tvoj život?*. Trnava : Dobrá kniha, 1999, s. 147.

¹¹¹ CINDORI, I.: *Kam smeruje tvoj život?*. Trnava : Dobrá kniha, 1999, s. 149.

¹¹² CINDORI, I.: *Kam smeruje tvoj život?*. Trnava : Dobrá kniha, 1999, s. 149.

a múdrosti.“¹¹³ Božia blízkosť v dozrievaní a raste je nádejou pre každé nové zlyhanie, ktoré single prežíva. Darovanie sa seba a zabúdanie na seba je základom rastu a prechodu k skutočnému spoločenstvu čerpajúc z požehnania samoty pre hĺbku darovania sa. Podstatné je neupadať do sebaľútosti a sebalásky. Ak sa človek nezriekne sebalásky, svojej vlastnej vôle, neurobí pokroky v duchovných veciach. Je potrebné pozerat' sa na život, ako sa naň pozerá Boh, svoju dobu osvetľovať svetlom večnosti, veci a udalosti testovať evanjeliovým testom. Ak človek takto pozoru život a k nemu takto pristupuje, nebude ho prežívať a strácať v zbytočných veciach.¹¹⁴ Tieto zbytočné veci sa stanú prirodzene neatraktívne pre človeka každodenne rozhodujúceho sa prijať kríž a obetovať svoj život pre druhých. Aj keby tá obeta mala byť v samote, stále zostáva v spoločenstve, lebo žije v spoločenstve lásky, živenej modlitbou – vzťahom so živou Láskou.

3.5 Intimita, dotyky

Ježiš, ktorý je cestou uzdravoval dotykmi, často fyzickými, ale aj slovom. Jeho dotyk spôsobil uzdravenie, lásku, naplnenie a seba prijatie. Nasledovať Ho znamená dotýkať sa aj bližneho, teda nielen spirituálne, psychologicky ale aj fyzicky. Ježiš, ktorý vedel, čo chorý odpovie, predsa trpezlivo počúval chudáka pri Betsatskom rybníku.¹¹⁵ Dokonca vyčíta farizejovi, ktorý ho pozval na spoločné jedlo: „nepobozkal si ma...“ (Lk 7,45), zatiaľ čo hriešnica mu bozkávala nohy. Krásne je prejavovaná služba v podobenstve o milosrdnom Samaritánovi. (Porov. Lk 10,30-37) Ježiš sa nebál dotknúť chudáka, obviazať ho, zaviesť do hostinca. My sa môžeme stať aj prameňom, z ktorého tečú prúdy živej vody. (porov. Jn 7,37-38) Musíme byť „zakotvení v kontemplácii“.¹¹⁶ Láska je „[...] extázou v zmysle cesty ako neustáleho exodu z „ja“, uzatvoreného do seba samého, k jeho oslobodeniu v darovaní sa a práve tým aj v znovu nájdení sa, ba až k objaveniu Boha.“¹¹⁷ Takýmto spôsobom budeme

¹¹³ CINDORI, I.: *Kam smeruje tvoj život?*. Trnava : Dobrá kniha, 1999, s. 150.

¹¹⁴ Porov. CINDORI, I.: *Kam smeruje tvoj život?*. Trnava : Dobrá kniha, 1999, s. 151.

¹¹⁵ Porov. HUHNS, B.: *Ježiš hovorí s ľuďmi*. Spišské podhradie : Spišský kňazský seminár J. Vojtaššáka, 1991, s. 39 - 44.

¹¹⁶ BENEDIKT XVI.: *Deus Caritas est*. Trnava : SSV, 2006, 7.

¹¹⁷ BENEDIKT XVI.: *Deus Caritas est*. Trnava : SSV, 2006, 6.

schopní služby pre ľudí, aby aj oni v sebe dokázali objaviť dobro. Dokážeme sa priblížiť k ľuďom a tak im pomôcť, aby mohli byť uzdravení, ak Pán chce aj cez nás ich uzdraviť.¹¹⁸

Single žijú v stále rýchlejšej a globalizovanejšej dobe. Musia sa odvážiť ísť do boja o blízkosť. „Musíme sa odvážiť objať ticho a pochybnosti našej súčasnosti.“¹¹⁹ Musia sa odvážiť zachrániť umierajúci katolicizmus, ktorý stráca blízkosť duší, kde sa do trhlín samoty dostáva smútok, ktorý ešte viac vzd'alaľuje ľudí. Ježiš miloval blízkosť. Keď človek komunikuje s Bohom, vtedy hlbšie vníma Jeho blízkosť. „Sv. Ján opisuje skúsenosť narastania blízkosti (1 Jn 1,1-2). Teda modlitba môže urobiť, že náš zmysel dotyku vníma to, čo je nedotknuteľné, „čo bolo od počiatku“, čo nás presahuje.“¹²⁰ Mnoho blahoslavených a svätých ukazuje ako sa môžeme približovať a dotýkať druhých. Pokiaľ pôjdeme Ježišovou cestou, ktorú oni a ony krásne žili, nemôžu nastať nejasnosti v konaní. Stačí len dotyk.¹²¹ Dotyky sú cestou lásky a oplatiť sa zaplatiť istú cenu svojho snaženia sa, na ceste svätosti. Nakoniec, veď je to cesta vnútornej slobody. Kresťan nemôže zostať oddelený od fyzického prejavu svojej lásky k bližnému.¹²² Samozrejme je tu aj nebezpečenstvo dotykov, hlavne v osamelosti.¹²³ Osamelý človek však nemusí zúfať, pretože existuje spôsob, ako sa naučiť pracovať so svojou sexualitou. Je podstatné byť voči sexualite realistický a nie len ju potláčať, ale rozpoznať zaľúbenosť a udržať si istú rovnováhu.¹²⁴

¹¹⁸ Viac: CRABB, L.: *Umění přiblížit se*. Praha : Návrat domů, 2000.

¹¹⁹ RADCLIFFE, T.: *Sakramentálnosť slova*. Bratislava : Bratstvo laikov sv. Dominika, 2007, s. 20.

¹²⁰ WONS, K.: *Nielen z chleba žije človek...* Michalovce : Misionár, 2005, s. 126-127.

¹²¹ MATKA TERÉZIA: *Môj život*. Trnava : SSV, 2002, s. 115: „Raz ako prechádzala Matka Tereza európskym veľkomestom, stretla alkoholika. Ako píše (ona): „Šla som bližšie, chytila som ho za ruku, stisla som ju a spýtala sa ho: „Ako sa máte?“ (Moje ruky sú vždy horúce.) On povedal: „Ach, konečne po toľkých rokoch je to prvý raz, čo cítim teplotu ľudskej ruky.“ A jeho tvár sa rozjasnila. Na jeho perách sa objavil úsmev šťastia. Týmto chcem povedať, že niekedy aj veľmi malé veci, vykonané s veľkou láskou, vyvolajú radosť a pokoj.“

¹²² Napríklad sv. Dominik mal víziu, v ktorej videl svojho budúceho priateľa. Na druhý deň uvidel v kostole muža a spoznal v ňom toho istého muža, ktorého videl počas noci. „Hodil sa do jeho náruče a držiac ho „na srdci“ (v náručí) pobožkal svätého a s láskou povedal: „Ty si môj brat v mojom náručí; budeš kráčať v súlade so mnou a nepriateľ nezvíťazí nad nami“. The Two servants. [online]. [cit. 2011-04-27]. Dostupné na internete: http://www.mariedenazareth.com/8448.0.html?&no_cache=1&L=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=4508 - He threw himself into his arms, and holding him on his heart, he kissed the saint with affection, saying: "You are my brother in arms; you will walk in step with me and the enemy will not prevail against us."

¹²³ GROESCHEL, B.: *Odvaha byť zdržanlivý*. Bratislava : Serafín, 2004, s. 32. „Osamelosť, bolestné uvedomenie si potreby spoločnosti kohosi a jeho podpory - je pravdepodobne tou najväčšou prekážkou čistoty v živote človeka v slobodnom stave.“

¹²⁴ Porov. GROESCHEL, B.: *Odvaha byť zdržanlivý*. Bratislava : Serafín, 2004, s. 68-69.

4 Mapujúci prieskum vybraných atribútov single stavu

Zámerom tejto kapitoly je viac preniknúť do problematiky fenoménu single, nahliadnuť do prežívania single, spoznať ich hodnotenie stavu single, či vnímanie zmysluplnosti a cieľov ich vlastného života.

4.1 Cieľ a otázky prieskumu

Hlavným cieľom nášho prieskumu bolo identifikovať základné charakteristiky osobných vzťahov, zmysluplnosti života, prežívania samoty a životného štýlu osôb, žijúcich jednotlivo, bez partnerského vzťahu, teda single. V súvislosti s týmto cieľom a teoretickými východiskami práce sme sformulovali tieto prieskumné otázky:

Prieskumná otázka 1: V čom sú rozdiely v prežívaní single stavu u mužov a u žien?

Prieskumná otázka 2: Existujú súvislosti medzi kvalitou rodinných vzťahov a atribútmi single životného štýlu u skúmaných respondentov?

Prieskumná otázka 3: Ako vnímajú single osoby pocit samoty a kedy ju najčastejšie prežívajú?

Prieskumná otázka 4: Aký je vzťah medzi prežívaním zmysluplnosti vlastného života a pocitom samoty u single osôb?

Prieskumná otázka 5: Aké sú najčastejšie dôvody zotrávania v stave single?

Prieskumná otázka 6: Čím sú špecifické očakávania single osôb vo vzťahu s inou osobou ?

Prieskumná otázka 7: Aké sú základné životné ciele osôb, žijúcich single?

4.2 Metóda a postup realizácie prieskumu

Nosnou metódou nášho prieskumu bola dotazníková batéria, distribuovaná elektronickou formou predovšetkým v sieti Infomail¹²⁵. Formuláciu otázok v dotazníku sme riešili: (a) formou výberu z ponúknutých alternatívnych odpovedí, (b) formou Likertovej škály na meranie intenzity výskytu určitej premennej a taktiež (c) formou otvorených otázok s možnosťou dopísania odpovede. Dotazník tvorili súbory otázok zamerané na:

- mapovanie základných sociodemografických údajov (pohlavie, vek, vzdelanie, stav, vierovyznanie, angažovanosť),
- meranie intenzity a kvality vzťahov s rodinnými príslušníkmi,
- mapovanie vybraných atribútov single stavu
 - špecifiká utvárania a udržiavania vzťahových väzieb v súčasnosti,
 - prežívanie a zvládanie pocitu samoty,
 - trávenie voľného času,
 - duchovný rozmer života,
 - motivácia a hodnotenie single stavu.

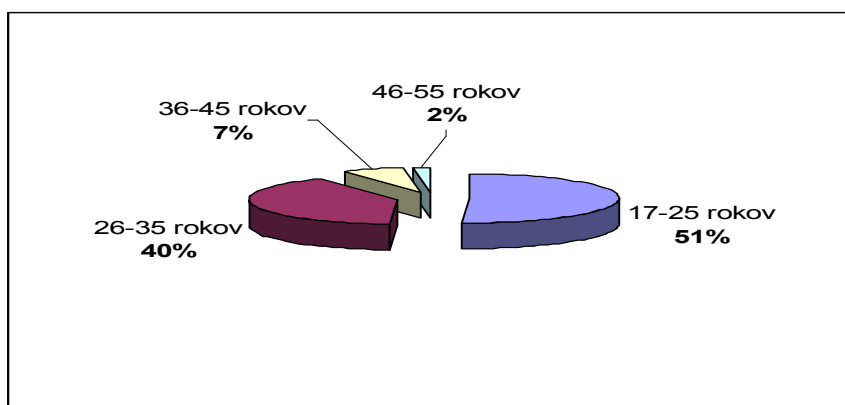
Prieskum a spracovanie dát sme realizovali v dvoch na seba nadväzujúcich etapách. V prvej etape výskumu boli analyzované dáta od 241 respondentov, z toho 56 mužov (23,2 %) a 185 žien (76,8 %) vo veku od 17 do 55 rokov. Podľa vierovyznania súbor tvorilo 205 respondentov rímskokatolíckeho vierovyznania, 3 respondenti gréckokatolíckeho vierovyznania, 26 respondentov bez vyznania (označili sa ako neveriaci, ateisti) a 6 respondentov iného presvedčenia (hľadajúci, budhisti, príklon k New Age). Vzhľadom na tému práce boli do druhej etapy spracovania dát zaradení len tí respondenti, ktorí uviedli katolícke vierovyznanie (t.j. 86,3 % pôvodného súboru, teda 208 respondentov).

¹²⁵ Infomail je elektronická informačná sieť, ktorú v súčasnosti spravuje team infomailu. Autorka práce založila túto sieť pred štyrmi rokmi a v súčasnosti slúži na vzájomnú pomoc a informovanie sa, medzi viac ako 1300 priamymi mailovými kontaktmi.

4.3 Základné charakteristiky prieskumného súboru

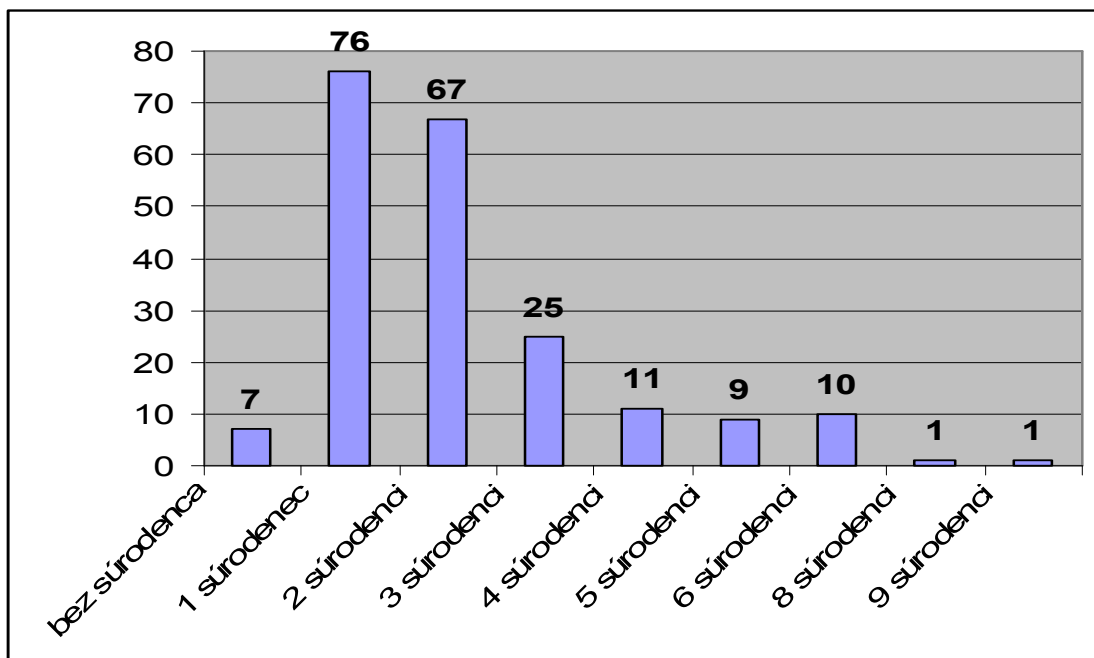
Prieskumný súbor pozostával z 208 slobodných osôb katolíckeho vierovyznania, z toho bolo 47 mužov (22,6 %) a 161 žien (77,4 %). Pokiaľ ide o *vekové rozloženie*, respondenti boli vo veku od 17 do 55 rokov, priemerný vek 27,14 roka (SD 6,372). Vo veku 17 až 25 rokov bolo 106 respondentov, od 26 do 35 rokov bolo 84 respondentov, vo veku od 36 do 45 rokov odpovedalo 14 respondentov a nad 46 rokov sa v súbore nachádzali 4 respondenti. Možno konštatovať, že približne 91 % odpovedajúcich sa nachádzalo vo vekovom limite do 35 rokov. Detailnejšie rozloženie súboru podľa veku približuje Graf 1.

Graf 1 Rozloženie prieskumného súboru podľa veku (n=208)

Najvyššie zastúpenie podľa *vzdelania* mali respondenti s vysokoškolským vzdelaním (n = 149, t.j. 71,6 % súboru) a so stredoškolským vzdelaním (n = 58, t.j. 27,9 % súboru). Čo sa týka *rodinného zázemia* (t.z. kompletnosť a funkčnosť rodiny, početnosť súrodencov), ako úplnú resp. harmonickú rodinu označilo svoju rodinu 185 respondentov (88,9 %), za neúplnú resp. disharmonickú považuje svoju rodinu 22 respondentov (10,6 %). *Počet súrodencov* uvádzali respondenti od 0 do 9, priemerný počet súrodencov bol 2 (SD 1,546), vid' Graf 2.

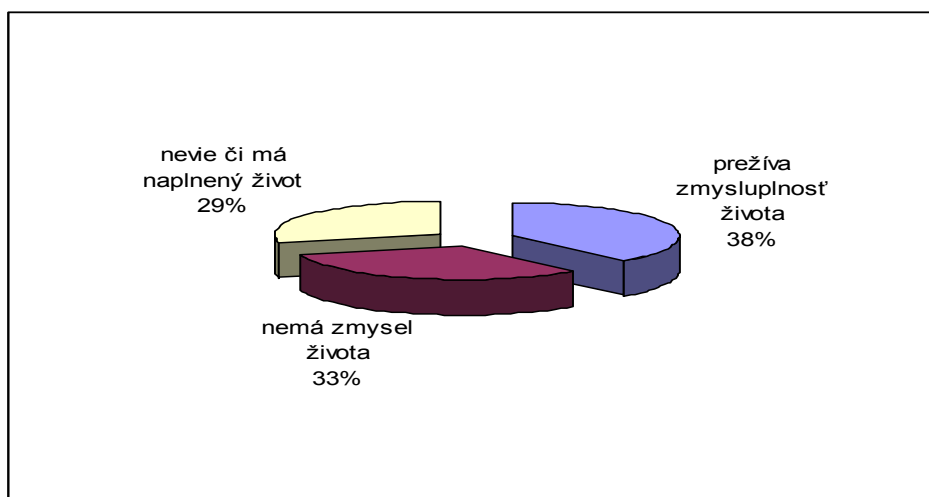
Graf 2 Počet súrodencov u respondentov žijúcich single (n=208)

Spokojnosť so svojim profesijným uplatnením uvádzalo viac než 2/3 respondentov (n = 144, t.j. 69,2 %), avšak takmer 1/3 respondentov (n = 44, t.j. 30,8 %) so svojim uplatnením nie je spokojná. Čo sa týka rôznych foriem angažovanosti, uviedla ich viac než polovica súboru (teda 119 respondentov, t.z. 57,2 %). Hlboké a dlhodobé *priateľské vzťahy* uvádzalo až 79,8 % respondentov (166 osôb), pričom trvanie týchto priateľských vzťahov uvádzali respondenti až do dĺžky 35 rokov, s priemernou dĺžkou trvania priateľského vzťahu 9,53 roka (SD 7,211). Ako sme spomenuli už v v metóde realizácie prieskumu, všetci respondenti boli katolíckeho vierovyznania, z toho 205 RK a 3 GK. Zaujímavým zistením bolo rozčlenenie súboru na tri približne rovnaké skupiny, pokiaľ ide o prežívanie pocitu životného naplnenia, teda *zmysluplnosti vlastného života*. 38,5 % respondentov (80 osôb) uviedlo že prežíva pocit naplnenia, 32,7 % respondentov (68 osôb) necíti zmysluplnosť života a 28,8 % osôb (60 respondentov) sa nevedelo k tejto otázke vyjadriť (viď Graf 2). Pokiaľ ide o duchovné sprevádzanie, môžeme konštatovať, že takmer polovica súboru (45,7 %) respondentov, t.j. 95 osôb) má duchovné sprevádzanie vo svojom náboženskom živote a 150 respondentov (72,1

%) uviedlo, že svoj vzťah k Bohu vníma ako dôležitý pre svoj život, ako niečo, čo im pomáha žiť, pričom táto charakteristika sa najčastejšie vyskytovala spolu s vyjadrením, že ich to robí šťastnejšími.

Graf 3 Porovnanie skupín podľa prežívania zmysluplnosti života

4.4 Výsledky mapujúceho prieskumu

Dáta, získané v mapujúcom prieskume sme analyzovali pomocou štatistického programu SPSS 16.0 for Windows, výpočtom frekvencií a deskriptívnych charakteristík, Pearsonovho korelačného koeficientu, na overenie signifikantných rozdielov medzi sledovanými premennými bol použitý neparametrický Man-Witneyho U-test, chí-kvadrát, pričom normalita rozloženia súboru sa overovala za použitia štandardných štatistických postupov (Levenov test, Kolmogorov test a Shapiro-test). Kvalitatívne dáta (t.z. odpovede respondentov na otvorené otázky) boli analyzované metódou obsahovej analýzy, od kódovania a kategorizovania jednotlivých typov odpovedí až po ich zaradenie do kategórií, subkategórií resp. hlavných tendencií. S cieľom zabezpečiť korektnosť analýzy dát boli v druhej etape obsahovej analýzy identifikované kategórie konzultované a priradované do domén ďalším odborníkom. Výskyt jednotlivých typov odpovedí bol zisťovaný pomocou frekvenčnej analýzy na úrovni subkategórií, kategórií, resp. základných tendencií. V záverečnej etape

analýzy boli dáta spracované tabuľkovou formou (v hierarchickom poradí podľa frekvencie výskytu odpovedí, a kvôli ilustrácii aj grafickou formou).

4.4.1 Rozdiely v prežívaní single stavu v závislosti od pohlavia

V prvej prieskumnej otázke sme sa pýtali, v čom sú rozdiely v prežívaní single stavu v závislosti od pohlavia. Zaujímalo nás, či medzi mužmi a ženami žijúcimi single existujú rozdiely:

- (a) v kvalite blízkych vzťahov s matkou, otcom a starými rodičmi,
- (b) v otvorenosti pri komunikácii o kvalite vzájomného vzťahu s inou osobou,
- (c) v miere vlastnej angažovanosti,
- (d) v pocite samoty a intenzite jej prežívania v osobnom živote,
- (e) v hodnotení single ako trvalého stavu.

Vzhľadom na rozsah spracovaných štatistických dát uvádzame priebežné štatistické výpočty nie priamo v texte, ale formou tabuliek v samostatnej Prílohe 1.

Pokiaľ ide o kvalitu blízkych vzťahov, nezistili sme medzi mužmi a ženami žiadne štatisticky významné rozdiely v kvalite vzťahov s matkou (Asymp. Sig. 0,595), s otcom (Asymp. Sig. 0,561) ani so starými rodičmi (Asymp. Sig. 0,551). Detailnejšie pozri v Tabuľke 1 v texte a v Tabuľkách 1 a 2 v Prílohe 1. Signifikantné rozdiely medzi pohlaviami sme nezistili ani v otvorenosti pri komunikácii o kvalite vzťahov s inými osobami, to znamená že single muži aj single ženy vedia rovnako často komunikovať s iným o silných a slabých stránkach ich vzájomného vzťahu (Asymp. Sig. 0,618). Výsledky uvádzame v Tabuľke 2, priebežné výpočty v Tabuľkách 3 a 4 v Prílohe 1.

Tabuľka 1 Rozdiely v kvalite vzťahov s blízkymi osobami v závislosti od pohlavia

	Mama	Otec	Starkí
Mann-Whitney U	3,605E3	3,580E3	3,168E3
Wilcoxon W	4,733E3	1,662E4	4,202E3
Z	-,531	-,581	-,596
Asymp. Sig. (2-tailed)	,595	,561	,551

a. Grouping Variable: Pohl

Tabuľka 2 Rozdiely v Otvorenosti pri komunikácii v závislosti od pohlavia

	Otvorenosť
Mann-Whitney U	3,611E3
Wilcoxon W	1,665E4
Z	-,499
Asymp. Sig. (2-tailed)	,618

a. Grouping Variable: Pohl

Čo sa týka angažovanosti single osôb, taktiež sme nezistili štatisticky významný rozdiel v miere angažovanosti mužov a žien (Asymp. Sig. 0,479, Tabuľka 3). Graficky je pomer angažovaných a neangažovaných single osôb znázornený v Grafe 4, priebežné štatistické výpočty sú v Tabuľke 5 v Prílohe 1.

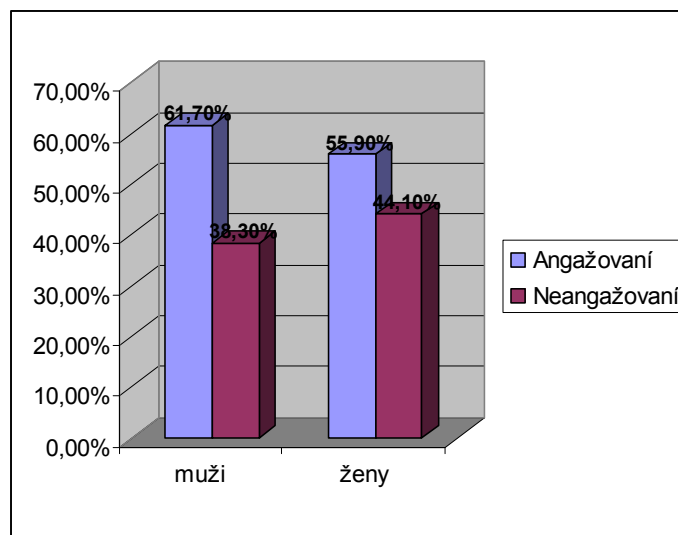
Tabuľka 3 Chi-kvadrát test rozdielov v angažovanosti mužov a žien

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,500 ^a	1	,479		
Continuity Correction ^b	,291	1	,589		
Likelihood Ratio	,504	1	,478		
Fisher's Exact Test				,507	,296
Linear-by-Linear Association	,498	1	,480		
N of Valid Cases ^b	208				

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 20,11.

b. Computed only for a 2x2 table

Graf 4 Porovnanie angažovanosti mužov a žien

Ďalšou oblasťou, v ktorej nás zaujímali rozdiely medzi mužmi a ženami, bolo vnímanie *pocitu samoty a intenzita prežívania samoty* v časovom horizonte. Na základe štatistických výpočtov možno konštatovať, že ženy u seba vnímajú pocit samoty signifikantne častejšie ako muži (Asymp. Sig. 0,009, pozri Tabuľku 4 a Tabuľku 6 v Prílohe 1.) a oveľa intenzívnejšie a dlhodobejšie prežívajú v porovnaní s mužmi aj obdobia samoty (Asymp. Sig. 0,024, vid' Tabuľka 5 v texte a Tabuľky 6 a 7 v Prílohe 1.

Posledným atribútom na mapovanie rozdielov medzi mužmi a ženami *bolo hodnotenie svojho vlastného single životného štýlu* ako trvalého stavu resp. ako prechodného životného obdobia. Z výsledkov vyplýva, že nie je štatisticky významný rozdiel v hodnotení tohto stavu medzi mužmi a ženami (Asymp. Sig. 0,252 – Tabuľka 6 v texte a Tabuľka 9 v Prílohe 1. Zaujímavým poznatkom je, že obidve skupiny (teda muži i ženy) častejšie vnímajú svoj single stav ako prechodné obdobie (vid' Graf 5).

Tabuľka 4 Chí-kvadrát test rozdielov v prežívaní pocitu samoty u mužov a žien

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	6,908 ^a	1	,009		
Continuity Correction ^b	6,050	1	,014		
Likelihood Ratio	6,812	1	,009		
Fisher's Exact Test				,011	,007
Linear-by-Linear Association	6,875	1	,009		
N of Valid Cases ^b	208				

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 19,21.

b. Computed only for a 2x2 table

Tabuľka 5 Rozdiely v premennej Intenzita prežívania samoty v závislosti od pohlavia

	Samota
Mann-Whitney U	3013,500
Wilcoxon W	4141,500
Z	-2,255
Asymp. Sig. (2-tailed)	,024

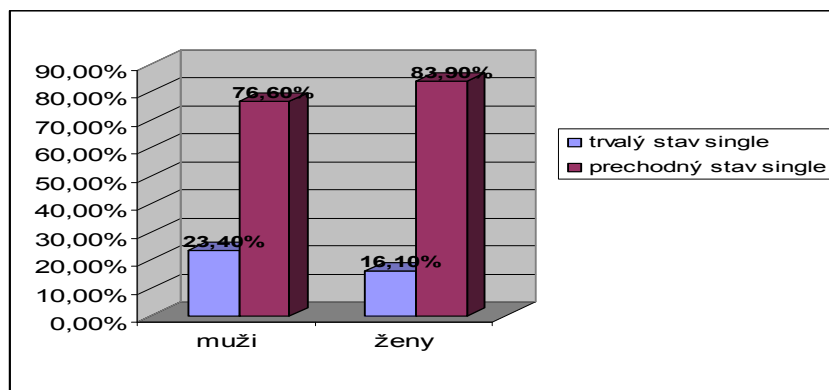
Tabuľka 6 Chí-kvadrát test rozdielov v hodnotení stavu single v závislosti od pohlavia

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	1,309 ^a	1	,252		
Continuity Correction ^b	,860	1	,354		
Likelihood Ratio	1,245	1	,264		
Fisher's Exact Test				,280	,176
Linear-by-Linear	1,303	1	,254		
N of Valid Cases ^b	208				

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,36.

b. Computed only for a 2x2 table

Graf 5 Porovnanie hodnotenia stavu single u mužov a žien

4.4.2 Kvalita rodinných vzťahov a atribúty single stavu

Ďalšou témou, ktorá nás zaujímala v súvislosti s problematikou single bola kvalita rodinných vzťahov a atribúty single životného štýlu u skúmaných respondentov. Pri analýze súvislostí medzi rodinným zázemím a typickými charakteristikami „single“ životného štýlu (prežívanie samoty a vek) sme použili Pearsonov korelačný koeficient na zisťovanie štatisticky významných vzťahov medzi uvedenými premennými. Z výsledkov uvedených v tabuľke 7 vyplýva, že u single osôb existujú signifikantné vzťahy minimálne na 5 % hladine významnosti v hodnotení kvality ich vzťahu s otcom a matkou ($p = 0,001$), s otcom a starými rodičmi ($p = 0,007$) a s matkou a starými rodičmi ($p = 0,048$). Inými slovami – čím kvalitnejší je vzťah respondenta s jednou z blízkych osôb, tým kvalitnejší je aj s ďalšími blízkymi osobami. Zaujímavou je tiež negatívna lineárna korelácia ($r = -0,165$) medzi vekom respondentov a kvalitou vzťahu s matkou. Znamená to, že v našom súbore platí súvislosť, že čím vyšší bol vek single osôb, tým viac sa vyskytovali horšie vzájomné vzťahy s matkou ($p = 0,017$). Ďalším zaujímavým zistením je poznatok o negatívnej lineárnej súvislosti medzi kvalitou vzťahu s rodičmi a intenzitou prežívania vlastnej samoty. Z výsledkov vyplýva, že čím horší bol vzťah s matkou ($p = 0,042$) alebo s otcom ($p = 0,025$), tým intenzívnejšie a častejšie bol súčasne prežívaný pocit samoty u single osôb.

Tabuľka 7 Interkorelácie medzi vekom, kvalitou rodinných vzťahov a prežívaním samoty

		V_Mama	V_Otec	V_Starí rodičia	Samota
Vek	Pearson Correlation	-,165*	-,032	-,043	-,015
	Sig. (2-tailed)	,017	,646	,555	,826
	N	208	208	194	208
Vzťah s matkou	Pearson Correlation		,223**	,142*	-,141*
	Sig. (2-tailed)		,001	,048	,042
	N		208	194	208
Vzťah s otcom	Pearson Correlation			,193**	-,155*
	Sig. (2-tailed)			,007	,025
	N			194	208
Vzťah so starými rodičmi	Pearson Correlation				-,097
	Sig. (2-tailed)				,176
	N				194

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

4.4.3 Prežívanie pocitu samoty u single osôb

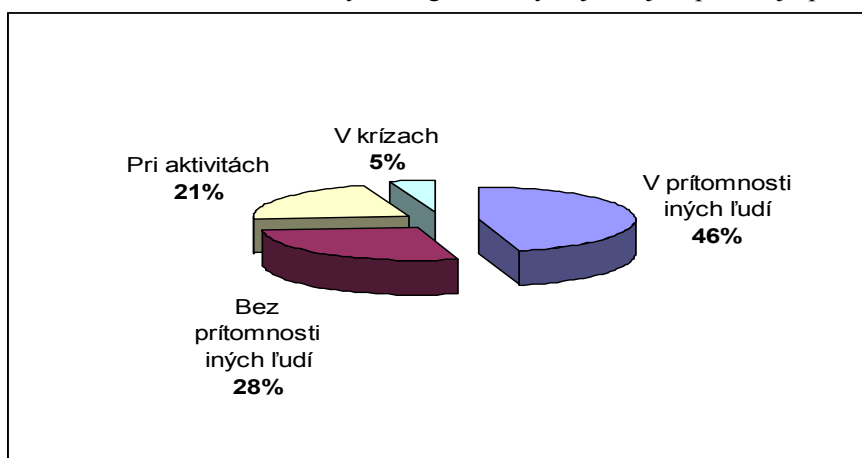
Prieskumná otázka 3 mala charakter otvorenej otázky, v ktorej sme sa respondentov pýtali, kedy najčastejšie prežívajú pocit samoty. Metódou obsahovej analýzy odpovedí sme identifikovali štyri základné tendencie prežívania pocitu samoty (detailnejšie vid' kategorizácia v Tabuľke 8 a Grafe 6). Najčastejšie sa vyskytovali odpovede v rámci tendencie prežívanie samoty v prítomnosti iných ľudí (partnerské dvojice, zvedaví ľudia ktorí kladú veľa otázok, blízki ľudia resp. iné osoby). Paradoxne ďalšou významnou tendenciou bola opačná tendencia, t.j. prežívanie pocitu samoty bolo najčastejšie z dôvodu neprítomnosti ľudí (byť osamote, prehliadaný, alebo bez blízkych osôb). Osobitným dôvodom ktorý podporuje

prežívanie samoty u single je pri aktivitách (trávenie voľného času alebo v súvislosti s prácou), a prežívanie samoty ako dôsledok osobnej krízy (najčastejšie depresívne nálady alebo problémové situácie).

Tabuľka 8 Porovnanie situácií, v ktorých singles osoby najčastejšie prežívajú pocit samoty

Tendencia I: V prítomnosti ľudí		f=99
Partnerské dvojice (77)	keď vidím „párik“ zaľúbených, tam kde sa chodí s partnerom	
Zvedaví ľudia (60)	keď musím čeliť otázkam	
Blízki ľudia (19)	keď som s rodinou, Keď som s kamarátmi (priateľmi)	
Iní ľudia (3)	v spoločnosti , vidím matku s dieťaťom	
Tendencia II: Bez prítomnosti ľudí		f=97
Byť osamote (88)	keď som sám/a, keď zostanem sám a ocitám sa v tichu	
Byť prehladaný (5)	keď nikto nemá čas ma vypočuť, poradiť, keď som odmietnutá, keď by na mňa „zabudli,, iní	
Byť bez blízkych (4)	keď mi chýba osoba, ktorú mám rada, keď sú priatelia preč	
Tendencia III: Pri aktivitách		f=74
Voľnočasové aktivity (71)	keď si plánujem voľný čas, v piatok večer	
Pracovné aktivity (3)	keď mám veľa práce a odložím ju, keď sa nedaria veci, na ktorých mi záleží	
Tendencia IV: V krízach		f=16
Depresivita (8)	mám krízu, depku, sa uzatváram	
Problémové situácie (8)	komplikované, neustále, v špecifickej situácii	

Graf 6 Situácie, v ktorých singles osoby najčastejšie prežívajú pocit samoty

4.4.4 Vzťah medzi zmyslupnosťou života a prežívaním samoty

Pri hľadaní odpovede na otázku „Aký je vzťah medzi prežívaním zmyslupnosti vlastného života pocitom samoty u single osôb?“ sme zisťovali rozdiely medzi tromi skupinami respondentov, ktorí sa líšili v prežívaní naplnenia a zmyslupnosti vlastného života. Prvá skupina (n = 80) vnímala svoj život ako zmysluplný, druhá skupina (n = 68) sa vyjadrila, že nemá pocit životného naplnenia a respondenti tretej skupiny (n = 60) vyjadrili svoju neistotu v tejto oblasti hodnotenia svojho života. Detailnejšie rozloženie súboru znázorňuje Graf 3. Po overení normality rozloženia súboru Levenovým testom (Sig. 0,408) sme na zisťovanie signifikantnosti rozdielov medzi skupinami použili test na meranie jednoduchej analýzy rozptylu ANOVA. Deskriptívna štatistika a výsledky testu sú uvedené v tabuľkách 9 až 11. Z výsledkov vyplýva, že všetky skupiny sa medzi sebou signifikantne líšia na 0,001 % hladine významnosti v prežívaní samoty, a to v závislosti od vnímania zmyslupnosti vlastného života. To znamená, že respondenti, ktorí hodnotia svoj život ako naplnený a zmysluplný oveľa menej často prežívajú pocit samoty (n = 80, Mean = 2,48) ako tí, ktorí hodnotia svoj život ako nenaplnený (n = 68, Mean = 3,26), resp. nevedia či majú pocit zmyslupnosti vlastného života (n = 60, Mean = 2,88). Zaujímavé je zistenie, že významne najviac prežívajú pocit samoty osoby, ktoré nemajú pocit životného naplnenia, a nie tie, ktoré pochybujú a nevedia.

Tabuľka 9 Deskriptívna štatistika výskumného súboru podľa prežívania zmyslupnosti vlastného života

skupina	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean	
					Lower Bound	Upper Bound
SK_1	80	2,48	,779	,087	2,30	2,65
SK_2	68	3,26	,924	,112	3,04	3,49
SK_3	60	2,88	,904	,117	2,65	3,12
Total	208	2,85	,923	,064	2,72	2,98

Legenda: SK_1: prežíva pocit naplnenia a zmyslupnosti svojho života

SK_2: nemá pocit naplnenia a zmyslupnosti vlastného života

SK_3: nevie či má pocit naplnenia a zmyslupnosti vlastného života

Tabuľka 10 Test homogenity variancie

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
,901	2	205	,408

Tabuľka 11 Testovanie rozdielov v prežívaní samoty medzi skupinami (ANOVA)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	23,011	2	11,506	15,379	,000
Within Groups	153,369	205	,748		
Total	176,380	207			

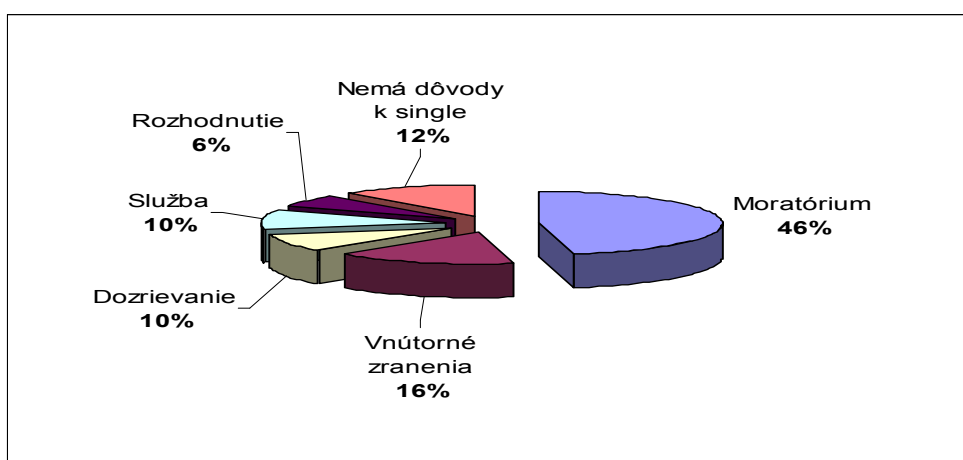
4.4.5 Dôvody zotrývania v stave single

Piata prieskumná otázka sa týkala mapovania dôvodov k zotrývaniu v stave single a vnímania pozitívnych a negatívnych atribútov tohto stavu. Detailnejšie sú výsledky k tejto téme spracované v tabuľkách 12 až 14 a na Grafoch 7 až 9. Môžeme konštatovať, že medzi najzávažnejšie dôvody zotrývania v stave single patria u single žijúcich osôb dôvody Moratórium (ako obdobie hľadania ďalšieho smeru v živote a čakania), Vnútorne zranenia (medzi ktoré sme zaradili zranenia a sklamania z minulosti, problémy s nadväzovaním vzťahov, s negatívnym sebaobrazom a seba prijatím, a tiež inú sexuálnu orientáciu). Medzi ďalšími motívmi pre zotrývanie v stave single patrili Dozrievanie (vo vzťahoch partnerských a vo vzťahu k Bohu), Služba (ako limitácia pre vytvorenie vzťahu v minulosti resp. ako vyťaženosť a nemožnosť vytvoriť vzťah v súčasnosti), Rozhodnutie (t.j. vedomé prijatie stavu single či už dobrovoľne alebo z nutnosti). V odpovediach sme identifikovali aj kategóriu respondentov, ktorí nemajú alebo nevedia o žiadnych svojich dôvodoch a motívoch, prečo zotrývajú v stave single (viď tabuľka 12 a Graf 7).

Tabuľka 12 Analýza dôvodov k zotrúvaniu v stave single

MORATÓRIUM		f=117
Hľadanie (82)	hľadanie svojho smeru, životnej cesty, správneho človeka, spriaznenú dušu, toho pravého, kto by mi vyhovoval	
Čakanie (35)	čakanie, Boh ešte niekoho chystá, Boh vie, je to dobre teraz	
VNÚTORNÉ ZRANENIA		f=39
Zranenia z minulosti (23)	následky zranení, sklamanie z minulého vzťahu, nespokojnosť, čas uzdravovania, nenaplnenosť, zranenia	
Problém v nadväzovaní vzťahov (13)	neviem vstúpiť do vzťahu, neschopnosť hlbších vzťahov, hanblivosť v mladosti, nechápem rozmýšľanie ľudí okolo	
Negatívny sebaobraz (2)	nie som pekná, svoje neprijatie	
Iná sexuálna orientácia (1)	homosexualita	
DOZRIEVANIE		f=24
Vzťah partnerský (16)	Dozrievanie do vzťahu, zodpovedný výber partnera	
Vzťah s Bohom (8)	na priblíženie sa k Bohu	
SLUŽBA		f=24
Služba v súčasnosti (22)	príprava, venovať sa škole, službe zatiaľ, nemá čas na vzťah	
Služba v minulosti (2)	v minulosti upriamenie na službu	
ROZHODNUTIE		f=15
Rozhodnutie dobrovoľné (13)	rozhodla som sa tak, na 2 roky, dobrovoľne	
Rozhodnutie nevyhnutné (2)	nutnosť, veľmi komplikované	
NEMÁ DÔVODY K SINGLE		f=30

Graf 7 Percentuálne rozloženie dôvodov k zotrúvaniu v stave single

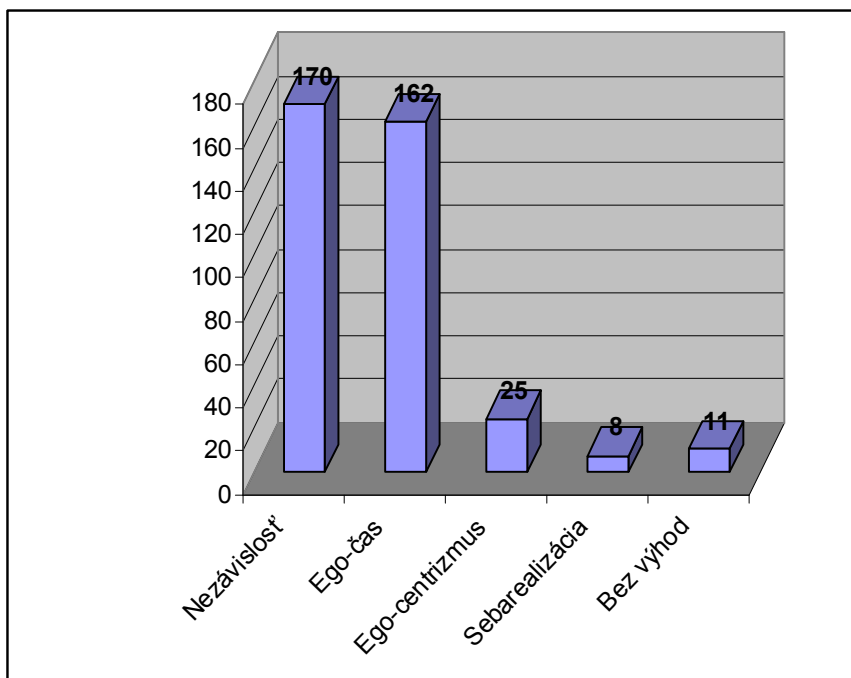

Pokiaľ ide o identifikovanie pozitívnych a negatívnych aspektov zotrvávania v single, medzi pozitívne atribúty boli najviac zaradované výhody ako *Nezávislosť* (v oblasti týkajúcej sa slobody a slobodných rozhodnutí, flexibilného správania a hedonistického správania), *Ego-čas* (t.z. voľne disponibilný čas len pre seba – na trávenie voľného času, pre sebarozvoj, službu, duchovnú formáciu a vzťahy), *Ego-centrizmus* (vnímaný ako ochrana pred sklamaním a pred záväzkom), *Seberealizácia* (vo všeobecnosti a v práci), no v prieskumnom súbore bola aj skupina respondentov, ktorí nevnímali žiadne výhody v single (Tabuľka 13, Graf 8).

Tabuľka 13 Obsahová analýza pozitívne vnímaných atribútov single stavu

NEZÁVISLOSŤ		f=170
Sloboda (93)	sloboda v rozhodovaní, samostatné rozhodovanie, voľnosť, otvorenosť, menej starostí, robiť čo chcem, žiadne obmedzenia	
Flexibilita (72)	prispôbovať sa netreba, pán svojho času, nezávislosť, neobmedzovanie, flexibilita, neviazanosť na miesto a čas	
Hedonizmus (5)	túžba, môžem s hocktorou spať..., peniaze pre seba	
EGO-ČAS pre...		f=162
Voľný čas (56)	čas na vzdelávanie, cestovanie, pre seba, svoje veci	
Sebarozvoj (42)	čas pracovať na sebe, sebapoznávanie, formovanie, prehodnotenie života, čas učiť sa nové veci, spoznávanie ľudí,	
Služba (35)	čas na službu, dobrovoľníctvo, pomoc druhým	
Duchovná formácia (23)	čas učenia sa vzťahu s Bohom, závislosti na Bohu, modliť sa, duchovne rásť, hľadanie Božích úmyslov	
Vzťahy (6)	stretávať sa s kým chcem a kedy chcem, čas pre iných kamarátov, viacerých ľudí, nadväzovať nové vzťahy	
EGO-CENTRIZMUS		f=25
Ochrana pred sklamaním (14)	bezpečie, žiadna hrozba podvodu, neprežívam sklamaní, majetníckosti zo strany partnera, žiarlivosti, neriešiť konflikty	
Ochrana pred záväzkom (11)	zodpovednosť (len) za seba, niečo vo vnútri patrí len mne, bez záväzkov, praktické (mama-hotel)	
SEBAREALIZÁCIA		f=8
Seberealizácia všeobecne (6)	môžem ísť za svojimi snami	
Seberealizácia v práci (2)	naplno sa vložiť do práce	
BEZ VÝHODY		f=11
Neviem o výhodách (6)	Neviem	
Nie sú výhody (5)	Nič nie je výhoda tohto stavu	

Graf 8 Porovnanie pozitívne vnímaných atribútov single stavu

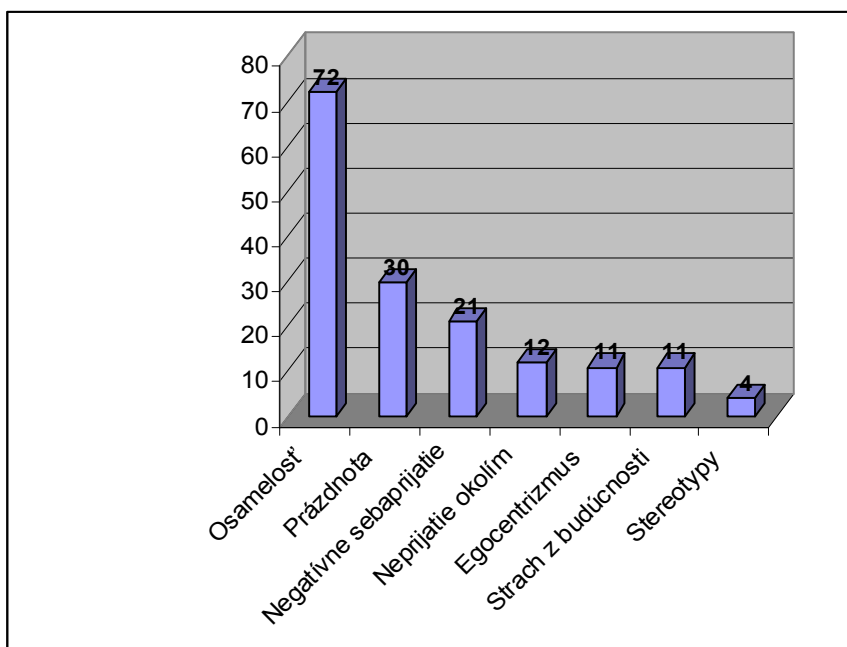

Kvalitatívna analýza odpovedí na otázku, aké negatívne atribúty nesie so sebou zotrúvanie v stave single, priniesla nasledovné zistenia: identifikovali sme dve základné tendencie v odpovediach respondentov na túto otázku, a to tendenciu odpovedať v zmysle 'Čo je typické ako negatívum stavu single' a tendenciu odpovedať v zmysle 'Čo chýba jednotlivcom, žijúcim v stave single'. V rámci prvej tendencie ako *typické negatíva pre stav single* respondenti opisovali charakteristiky Osamelosť, Prázdnotu, Negatívne seba prijatie, Neprijatie okolím, Egocentrizmus, Strach z budúcnosti a Stereotypy v správaní. Pri tendencii čo chýba jednotlivcom žijúcim v stave single opisovali respondenti chýbanie Partnerského vzťahu, chýbanie Intimity, Rodinného života, chýbanie Ocenenia a chýbanie Spoločných aktivít (viď Tabuľka 14 a Grafy 9 a 10).

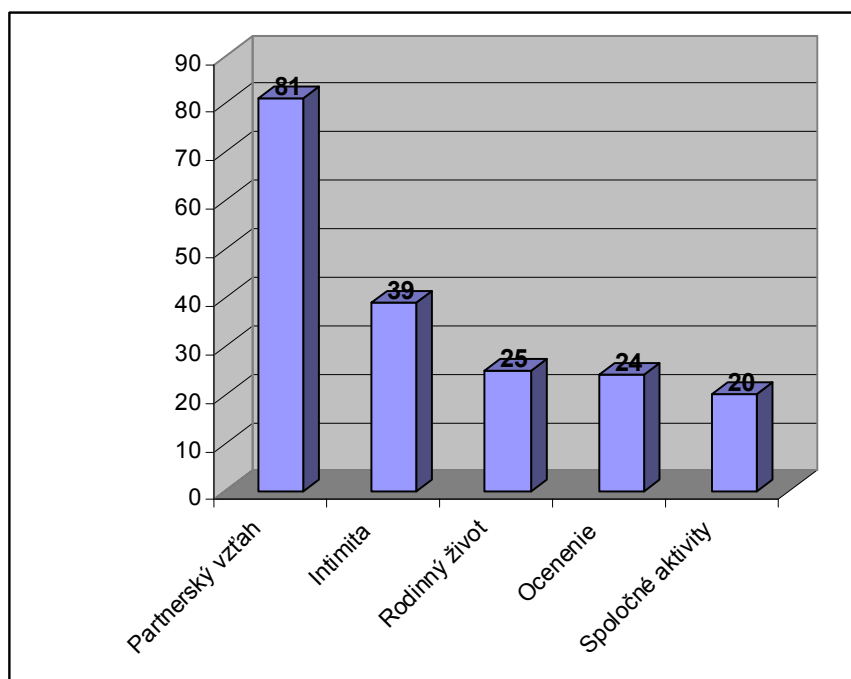
Tabuľka 14 Obsahová analýza negatívnych atribútov života singles osôb

I. tendencia: ČO JE TYPICKÉ AKO NEGATÍVUM PRE SINGLE STAV	
Osamelosť (72)	samota, osamelosť
Prázdnota (30)	život nemá zmysel, sociálna izolácia, smútok
Negatívne seba prijatie (21)	pocity osobnej neatraktivity, nejedinečnosti, nechcenosti,
Neprijatie okolím (12)	poznámky, nechápavé pohľad, nepochopenie, tlaky
Egocentrizmus (11)	uzatvorenie sa, zahľadanie do seba, egoizmus,
Strach z budúcnosti (11)	strach o budúcnosť, tikajúce hodiny, že to takto zostane
Stereotypy (4)	lenivosť, pohodlnosť, zabehané stereotypy, ťažkosť
II. tendencia: ČO MI CHÝBA V SINGLE STAVE	
Partnerský vzťah (81)	spoločenstvo, partner, blízka osoba, špeciálny vzťah,
Intimita (39)	objatie, telesná intimita, neha
Rodinný život (25)	rodina, deti, starať sa o niekoho
Ocenenie (24)	uznanie, povzbudenie, opora, vypočutie
Spoločné aktivity (20)	cestovanie, plánovanie aktivít, opravy

Graf 9 Porovnanie typických negatívnych atribútov stavu single

Graf 10 Porovnanie atribútov, ktoré chýbajú osobám v stave single

4.4.6 Túžby a očakávania vo vzťahoch single s inou osobou

Na otázku týkajúcu sa túžob a očakávaní single osôb vo vzťahoch s inými uvádzali respondenti najčastejšie očakávanie a túžbu po Porozumení, potom túžbu po Blízкости, Zdieľaní a bezpečí vo vzťahu, nasledovali túžba po Láске a Sebadarovaní, ďalšia oblasť sa týkala očakávaní viazaných na Hodnoty partnera, potom očakávanie Prijatia a Podpory, Hedonizmus, Viera, Intimita a Zájmy (viď Tabuľka 15 a Graf 11).

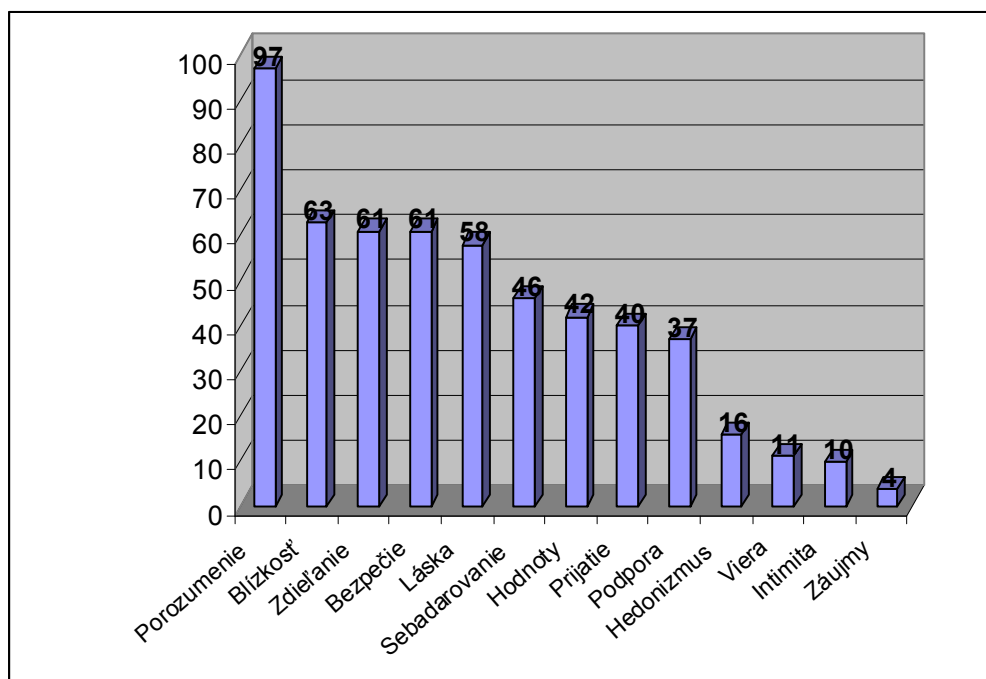
Tabuľka 15 Obsahová analýza túžob a očakávaní vo vzájomných vzťahoch u single osôb

POROZUMENIE		f=97
Porozumenie (54)	porozumieť,	
Pochopenie (43)	pochopiť, vypočuť, získať pohľad druhého	
BLÍZKOSŤ		f=63
Spolupatričnosť (26)	dobrý vzťah, bezproblémovosť, vzájomnosť, tolerancia	

Spriaznenosť (37)	harmónia, blízkosť, rodina, priateľstvo
ZDIEĽANIE	
f=61	
Úprimnosť (42)	úprimnosť, pravdivosť, konštruktívna kritika
Otvorenosť (11)	
Komunikácia (8)	komunikovanie, rozhovory o všetkom
BEZPEČIE	
f=61	
Stabilita (6)	bezpečie, ochrana, stabilita
Dôvera (55)	Spoľahlivosť, dôvera
LÁSKA	
f=58	
Čistá láska	nezištná, nevypočítavá láska
SEBADAROVANIE	
f=46	
Spoločný život (37)	deliť sa o seba navzájom, vzájomné zdieľanie života, byť si vzájomne požehnaním, prežiť život so mnou
Obeta (9)	darovanie sa druhým, obeta, sebadarovanie
HODNOTY	
f=42	
Úcta (11)	vzájomná úcta, rešpekt, rovnaké morálne hodnoty
Zmysel života (9)	Radosť zo života, naplnenie
Obetavosť (7)	služba, byť k dispozícii, potrebnosť, uplatnenie vlastností
Vernosť (6)	
Pokoj (4)	pokoj, trpezlivosť
Sloboda (3)	
Zodpovednosť (2)	
PRIJATIE	
f=40	
Prijatie inými	pocit že niekde patím, byť bezvýhradne milovaná
PODPORA	
f=37	
Pomoc (27)	opora, podpora, pomoc
Povzbudenie (10)	ocenenie, povzbudenie
HEDONIZMUS	
f=16	
Zábava (14)	

Dobrodružstvo (2)	
VIERA	f=11
Osobná spása (6)	upevnenie cesty k Bohu, cesta ku spáse
Spoločná viera (5)	život viery v dvojici, spoločné prežívanie vzťahu s Bohom
INTIMITA	f=10
Neha (5)	neha, citlivosť, dotyk, psychické naplnenie potrieb
Vášeň (5)	iskra, vášeň, sex, intímne spojenie, fyzické naplnenie potr.
ZÁUJMY	f=4
Spoločné záujmy	

Graf 11 Porovnanie očakávaní a túžob pri vytváraní vzťahov u single osôb

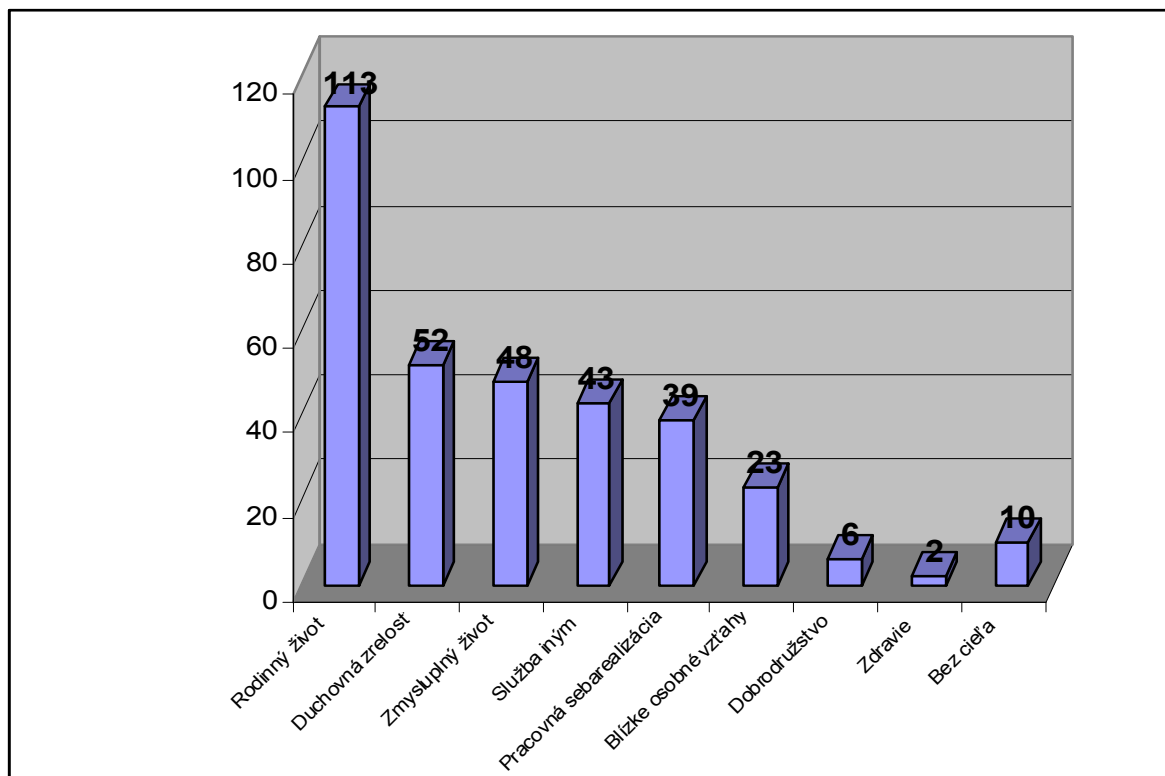
4.4.7 Identifikácia životných cieľov single osôb

Na otázku identifikovania životných cieľov sa respondenti vyslovili najviac za Rodinný život, duchovnú zrelosť a zmysluplný život. Podobne ako zmysluplnosť bola službu iným. Nasledovali pracovná realizácia, blízke osobné vzťahy a dobrodružstvo (viď Tabuľka 16 a Graf 12).

Tabuľka 16 Obsahová analýza životných cieľov u single osôb

RODINNÝ ŽIVOT		f=113
Rodina a domov (31)	mať šťastnú rodinu, domov, harmonická	
Manželstvo (15)		
Deti (11)		
DUCHOVNÁ ZRELOSŤ		f=52
Plniť Božiu vôľu (7)	stať sa tým, kým ma chce Boh, zvoliť si životný stav, žiť	
Večnosť (6)	večný život, Boh, nebo	
Svätosť (4)	svätý, dobrý kresťan, dobrý kňaz	
Jednota (3)	Jednota s Bohom, so spoločenstvom	
Vzťah s Bohom		
ZMYSLUPLNÝ ŽIVOT		f=48
Pocit naplneného života (9)	žiť naplno, naplnenie, zmysel života, sebadarovanie	
Pocit šťastného života (4)	Šťastný a krásny život, žiť šťastne	
Pocit hodnotného života (4)	žiť dobrý život, žiť pokojne	
SLUŽBA INÝM		f=43
Služba	túžba po službe, pomáhať	
Byť užitočný	štart projektu, pocit užitočnosti, sebadarovanie	
Otvorenosť pre iných (2)	v spoločenstve s inými robiť niečo pre druhých, vedieť sa obetovať	
PRACOVNÁ SEBAREALIZÁCIA		f=39
Práca (7)	práca ktorá baví, zamestnanie, zmysluplnú prácu	
Kariéra (2)		
Tvorivá činnosť (1)	písať knihy	
BLÍZKE OSOBNÉ VZŤAHY		f=23
Láska (4)	milovať, byť milovaná, odovzdanosť, láska	
Priateľstvo (2)	priatelia, pochopenie	
DOBRODRUŽSTVO		f=6
Cestovanie (5)		
Zmena (1)		
ZDRAVIE		f=2
BEZ ŽIVOTNÉHO CIEĽA		f=10

Graf 12 Porovnanie preferencie životných cieľov u single osôb

4.5 Odporúčania pre prax

Z uvedených zistení vyplývajú pre prax niektoré zaujímavé poznatky. Muži a ženy žijúci v stave single vnímajú svoje základné tendencie podobne. Singles sa viacej cítia **osamelí medzi ľuďmi**, či už medzi partnerskými dvojicami, alebo ich blízkymi, dokonca je to viac ako keď sú osamote (Graf 6). Zistili sme, že 33 % nemá zmysel života (Graf 3), 38 % prežíva zmysluplnosť a 29 % nevie. **Angažovanosť** (Graf 4) je rozvinutá u mužov rovnako ako aj u žien. Medzi dôvody zotrávania v single stave (zoradené podľa najčastejšie uvádzaných) patria: moratórium, vnútorné zranenia, dozrievanie, služba, rozhodnutie a okolo 30 respondentov nemá dôvody na zotrávanie v stave single (Graf 7). Mnohí považujú za **pozitíva** – nezávislosť, ego čas, ego centrizmus, sebarealizácia (Graf 8). Ako **negatíva** singles vnímajú hlavne osamelosť, prázdnotu, neprijatie, chýba im partnerský vzťah a až potom

uvádzajú intimitu a po nej rodinný život (Graf 9). Najsilnejšími **túžbami** singles sú hlavne prijatie, porozumenie, blízkosť, zdieľanie, bezpečie, láska, sebadarovanie... (Graf 11).

Z uskutočneného prieskumu je evidentné, že singles svoj stav považujú za prechodný (Graf 5). Pri porovnaní preferencií životných cieľov u singles osôb bolo najväčšou prioritou založenie rodinného života. Potom duchovná zrelosť, zmysluplný život a služba iným (Graf 12). Navrhujeme pre singles zoznamovanie a stretávanie mladých ľudí, aby mohli založiť svoje vlastné rodiny, po ktorých intenzívne túžia. Jednou z možných foriem, ako sa môžu mladí ľudia spoznávať, je prostredníctvom služby druhým.

Jedno z praktických uzáverov tejto časti môže byť využitie pochopenia skutočnej slobody, ako príprava a zároveň viesť k hlbšiemu pochopeniu singles, ktorí sú konfrontovaní so slobodou. Ako píše McCulleyová: „Čas, ktorý človek strávi ako slobodný, by mal byť dobou strávenou prípravou na manželstvo. Je to dôležité aj v prípade, že do neho nikdy nevstúpíte. Je to tak preto, lebo príprava na manželstvo nie je podľa Písma nič iného ako učiť sa nasledovať Ježiša Krista a milovať svojho blížneho.“¹²⁶ Práve touto prípravou sa uplatňuje sloboda, ktorá buduje.

Dalo by sa povedať, že singles sú stále hľadajúci a čakajúci. Bolo by vhodné ponúknuť im druhy kurzov a formácie na podporu rozhodovania, prevzatia zodpovednosti za vzťahy a tým pádom aj záväzkov. **Kurzy**, opierajúce sa o seriózne praktické vzdelávanie v cirkevnom živote, najmä o štúdium sociálnej náuky, musia byť schopné zabezpečiť im nielen teóriu a podnety, ale dať im aj zodpovedajúce duchovné usmernenia, ktoré budú oduševňovať ich životné úsilie a urobia z neho autentickú cestu svätosti.¹²⁷

Počas vedenia Domu Quo Vadis¹²⁸ často stretávame singles, ktorí tvoria 98 % dobrovoľníkov (cca 40 ľudí). Je badateľné, ako služba otvára singles pre vzťahy a preberanie zodpovednosti za službu pôsobí takmer terapeuticky na formáciu singles, ich prežívanie, vytváranie a udržiavanie vzťahov, rozhodovania v ich životoch... Treba však prihliadať na extrém úniku do služby. Stále však služba zostáva darovaním sa a preto myslíme, že to je vhodné prostredie pre integráciu single v Cirkvi.

¹²⁶ MC CULLEYOVÁ, C.: *Svobodná a v pohodě*, Praha : Samuel, 2009, s. 42.

¹²⁷ Porov. JÁN PAVOL II.: *Ecclesia in Europa*. Trnava : SSV, 2004, 41.

¹²⁸ Porov. *Dom, ktorý chce byť duchovným srdcom mesta*. [online]. [cit. 2011-02-27]. Dostupné na internete: <http://www.domquovadis.sk/>.

V Dome Quo Vadis sú tri poschodia a tri úrovne fungovania:

- na **poschodí**: prednášky, kurzy efektívneho rodičovstva, objav Krista, misie, Bible group, školenia...
- na **prízemí**:
 - kaviareň (...čokoláda, kofola, špeci čaje) stretnutia, služba,
 - knižnica (prevažne kresťanská literatúra),

a iné akcie: drotársky krúžok, galéria, výstavy, koncerty, premietania...

- v **suteréne**: zázemie – stretnutia modlitbové, psychologická poradňa,

Z uskutočneného prieskumu, navrhujeme pre single istú formáciu zrelosti v oblasti:

- seba prijatia – teda objavovania svojich darov,
- spoznania darov v Katolíckej cirkvi,
- dobrovoľníctvo v Katolíckej cirkvi – možnosti služby.

Víziou pre single môže byť skutočnosť seba prijatia, užitočnosti a realizácia v rodine.

Dom Quo Vadis je jedným z projektov, ktorý je zameraný aj pre cieľovú skupinu single... Tento Dom sa v budúcnosti chce ešte viac profilovať a zameriavať na túto cieľovú skupinu, nakoľko je v Katolíckej cirkvi málo aktivít zameraných práve pre ich kategóriu, väčšinou sa pastorácia orientuje na deti, mládež, rodiny, núdznych či seniorov. Je potrebné **obnoviť pastoráciu** tak, aby bola členená „**podľa vekových stupňov** a celkom **prispôbená rozdielnym životným situáciám**“ ľudí, ku ktorým sme poslaní ohlasovať evanjelium nádeje.¹²⁹

Keďže je Dom Quo Vadis zároveň katolíckym domom evanjelizácie, predpokladáme istú súvislosť medzi vychovávaním evanjelizátorov a integráciou single. Tieto dve úlohy – teda **vnútorná obnova a novosť ohlasovania** sú hlavným horizontom pastoračného plánu Katolíckej cirkvi.¹³⁰

Pre tých, ktorí nie sú schopní sami spoznávať vlastnú osobnosť a nedokážu to ani s pomocou svojich blízkych, je tu **možnosť pomoci psychológa**, ktorý môže single sprístupniť časť svetla a poznania o ňom samom, ako aj jeho osobnosti vo vzťahu k iným ľuďom. Napr. možnosti poznávania ľudského “Ja” vyjadruje tzv. Johariho okno, ktoré tvoria štyri časti, a to: otvorené „Ja“ = známe sebe aj iným; skryté „Ja“ = známe sebe, ale neznáme (neukazované) iným; slepé „Ja“ = neznáme sebe, známe však iným; neznáme „Ja“ = neznáme

¹²⁹ Porov. *Pastoračný plán Katolíckej cirkvi na Slovensku 2007 – 2013*. Trnava : SSV, 2007, 17.

¹³⁰ Porov. *Pastoračný plán Katolíckej cirkvi na Slovensku 2007 – 2013*. Trnava : SSV, 2007, 17.

nám (sebe) aj iným.¹³¹ Poznanie vlastnej identity nie je čímisi, čo je samoučelné. Malo by smerovať a naplňať celý náš život, ktorý sa môže premeniť na úžasné sebadarovanie pre budovanie hlbších, krajších vzťahov a pretváranie aspoň časti tohto sveta pre dobro svoje, tých, ktorých máme radi a zároveň na oslavu Toho, ktorý nás stvoril z lásky a pre lásku.

Cieľom poznania vlastnej **identity** by mal byť človek integrity a zároveň svätý človek, ktorý je schopný viesť zdravý, plnohodnotný život a zároveň je ochotný vziať zodpovednosť za seba i iných. Svätosť je formou integrity. Človek integrity sa snaží, aby v jeho charaktere bola zhoda medzi jeho slovami a skutkami, medzi tým, čo verí a tým, čo praktizuje. No svätosť je integrita vyššieho poriadku, ktorá predpokladá jednotu s Bohom a zároveň totálne sa podriadenie Bohu, jeho podstate a jeho vôli.¹³² Pre veriacich single, teda pre tých, ktorí milujú svojho Boha celým svojím bytím, z celej sily, duše, vôle, rozumu, mysle, zo všetkých síl a svojich blízkych ako seba samých (porov. Dt 6,4-7; Mt 22,34-40) by malo byť prežívanie lásky každodennou reálnou skutočnosťou, a to aj napriek ťažkostiam, skúškam, trápeniam rôzneho druhu, **či pocitom samoty**.

Láska k blížnemu hľadá najväčšie dobro milovaného. Ak človek má rád seba, je schopný skutočne mať rád aj ostatných a funguje tu paradox: čím viac vníma druhého človeka a snaží sa vyplniť všetko dobro, ktoré môže človeku dať a pri tom zabúda na seba, tým viac sa človek rozvíja a tento vzťah lásky k druhému ho naplňa a robí šťastným. Realita rozdávania lásky neochudobňuje človeka, ale ho mnohonásobne viac obdarováva. Aj v tomto platia Ježišove slová o životných paradoxoch, či blahoslavenstvách, ktoré nás upriamujú na pravý zmysel a krásu života v spojení so svojim Bohom (porov. Mt 5,1-12; Lk 6,20-38).

Prežívanie u singles je ovplyvnené hlavne žitím a vyrovnávaním sa so samotou, či už keď sú medzi ľuďmi (kedy viac prežívajú samotu), alebo keď sú sami. Okrem samoty je veľmi silný tiež pocit prázdnoty a negatívne sebahodnotenie. Tiež je badateľná nenaplnená zmysluplnosť života. Vnímame u nich najsilnejšie túžby po blízkosti, pochopení a zdieľaní. Myslíme, že **sústavná formácia** by pomohla kvalitnejšiemu budovaniu vzťahov a vnútornému vyrovnávaniu sa s pocitmi. Prvým krokom sústavnej formácie je výzva k slobode, aby sa

¹³¹ Porov. *Johariho okno*. [online]. [cit. 2011-04-25]. Dostupné na internete: http://sk.wikipedia.org/wiki/Johariho_okno.

¹³² Porov. *Svätosť*. [online]. [cit. 2011-04-25]. Dostupné na internete: http://www.upc.uniba.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=111&Itemid=60.

človek sám, aktívne a zodpovedne chopil svojej formácie. „Ak chceš byť dokonalý...“ Výzva v sebe obsahuje osobnú odpoveď, založenú na dialógu viery, vychádzajúcom zo životných okolností, ktorá smeruje k splneniu poslania. Zosobnená formácia si vyžaduje výchovu k hodnotám povolania a autentického ducha služby.¹³³ Medzi **dôvody zotrývania v stave single** patria hlavne moratórium, teda hľadanie a čakanie na vhodného partnera. Ale hľadanie povolania – nasledovania apeluje na slobodu človeka, aby sa sám, aktívne a zodpovedne chopil svojej formácie.¹³⁴ Prípadne by sme mohli usudzovať, že aj pozitíva, ktoré singles vnímajú (najviac nezávislosť a ego-čas, čas pre seba) môžu byť faktorom pre zotrývanie. Program formácie dospelých musí brať do úvahy aj medziosobnú a spoločenskú situáciu členov: „žiť s inými“ a „žiť pre iných“.¹³⁵

¹³³ Porov. GRIEGER, P.: *Sústavná formácia v službách miestnej Cirkvi*. Bratislava : Lúč, 1998, s. 54.

¹³⁴ Porov. GRIEGER, P.: *Sústavná formácia v službách miestnej Cirkvi*. Bratislava : Lúč, 1998, s. 16.

¹³⁵ Porov. GRIEGER, P.: *Sústavná formácia v službách miestnej Cirkvi*. Bratislava : Lúč, 1998, s. 41.

Záver

Problematika fenoménu single v Katolíckej cirkvi je zaujímavým a bohatým celkom na hlbšie spoznávanie a bádanie. Zámerom diplomovej práce bolo poukázať na jednotlivé atribúty tohto fenoménu a hlbšie sa pozrieť na niektoré vybrané aspekty prežívania single a ich fungovania v spoločnosti. Zo zistení je evidentné, že singles potrebujú riešiť hlavne osamelosť, ktorá je podľa prieskumu najväčším negatívom, ktoré vnímajú. Samota medzi ľuďmi, v spoločenstvách a neprijatie len podporujú izolovanosť a zotrvávanie v zabehaných vzorcoch správania. Možno by bolo vhodné ponúknuť angažovanosť, odovzdanie sa službe, ktorá formuje. Často sa single ocitne v „začarovanom kruhu“ v stereotypnom živote, stratí chuť pre dobrodružstvo a ťažko, ak vôbec nachádza svoju sebahodnotu a tým pádom aj seba prijatie, ktoré v prieskume uvádzali hneď po osamelosti a prázdnote. Prijatie v jednotlivých spoločenstvách, vytváranie prijímajúcich skupín vo farnostiach a podobné aktivity, ktoré pomôžu začleniť single do spoločenstva, ktorý je zvyčajne zranený a neprijatý a tým ho posunúť na ceste k seba prijatiu a vystúpeniu zo seba.

Túžba po rodine, ktorá je jednoznačne najväčším životným cieľom u single sa môže javiť ako riešenie osamelosti a prázdnoty. Na druhej strane však najväčšmi oceňovaným pozitívom single stavu bola sloboda, možnosť nechať si svoj čas pre seba a organizovať si aktivity podľa seba. Aj keď v negatívach bol často uvádzaný problém spoločne stráveného voľného času – niet s kým. Mohli by sme povedať, že napriek túžbe po záväzku a po strate slobody – vo vstupe do spoločenstva alebo manželstva, je ťažkosťou obetovať svoj čas a prispôbiť sa. Možno by bolo vhodné formáciou a osobnou aktivitou single meniť pohľad na „stratu slobody a svojho ego-času“ na zlepšenie schopnosti vstupovať do trvalých záväzkov.

Naplnenie a pocit užitočnosti, ktorý je dôležitý zvlášť pre single je potrebné rozvíjať v trpezlivosti a čase. Je dôležité s citom podporovať jemný rast, ktorý začína pri angažovanosti, prípadne v nových vzťahoch. Toto by malo byť otázkou duchovného vedenia, ktoré by singles očakávali aj potrebovali zo strany Katolíckej cirkvi, prípadne zreľých laikov, či rehoľníkov. Upevnenie a akceptovanie statusu laika v Cirkvi by mohlo pomôcť k nájdeniu svojho miesta pre single.

Riziká single stavu sú mnohé, ako aj výhody. Nebezpečenstvo úplného uzavretia sa do seba, ťažkosti s čistotou, zotrúvanie v sebaneprijatí, smútku a samote sú vyhrotením tohto stavu. Skôr sa však stáva, že v prostredí, ktoré je nekonfliktné, single nie je nútený k zmene a tak zotrúva v zabehaných stereotypoch a povahových črtách. Vyhľadávanie nekonfliktného prostredia je často aj určujúcim prvkom nevstupovanie do dlhších vzťahov a záväzkov, lebo každý vzťah po čase začne byť konfliktný a zároveň, ak je v láske, tak aj budujúci. Preto je potrebné povzbudzovať k vytrvaniu na ceste rastu.

Ako jeden z pilotných projektov na Slovensku vzniklo zoskupenie slobodní 25-107¹³⁶, a takisto iniciatíva slobodný katolík¹³⁷. Jediná¹³⁸ ponuka pre jednoduché a aktívne angažovanie sa, spoznávanie druhých ľudí počas služby a otváranie sa pre rozdávanie a prijímanie lásky je v Dome Quo Vadis¹³⁹, kde funguje dobrovoľnícka kaviareň, knižnica, rôzne spoločenstvá, galéria a občasnú akcie. Novým projektom, ktorý single veľmi ocenia v rámci možnosti tráviť voľný čas je informovanie sa prostredníctvom www.vyveska.sk.

Zámer práce poukázať na atribúty a nové pohľady na problematiku, ktorá po prieskumnej časti poskytuje nové pohľady na single, ktoré sú použiteľné pre pastoračnú túto skupinu ľudí.

Akýkoľvek proces chce veľa odvahy a ochoty trpieť, v zotrúvaní v dôvere v Boha, čo je základný kameň formácie single. Singles sú veľmi potrební v Cirkvi, kde majú zastávať svoje aktívne miesto a budovať ju aj seba. Spoznávať každý deň svoje povolanie a vyvolenie byť v službe a obeti pre Boha, ktorá prináša radosť a naplnenie. Či už v trvale slobodnom stave, alebo akomkoľvek inom, najdôležitejšie je rozhodnutie pre rast v Bohu.

¹³⁶ Porov. *Projekt slobodní 25-107*. [online]. [cit. 2011-04-25]. Dostupné na internete: <http://www.slobodni25-107.sk/>.

¹³⁷ Pozn. autora: slobodnykatolik@gmail.com, to je jediný kontakt, ktorý majú.

¹³⁸ Pozn. autora: kresťanské kaviarne sú taktiež v Trstenej, Prešove a Košiciach, ale žiadna nie je obsluhovaná čisto dobrovoľníkmi ako v Dome Quo Vadis.

¹³⁹ Porov. *Dom, ktorý chce byť duchovným srdcom mesta*. [online]. [cit. 2011-04-25]. Dostupné na internete: <http://www.domquovadis.sk/>.

Zoznam bibliografických odkazov

Dokumenty Magistéria

BENEDIKT XVI.: *Deus Caritas est*. Trnava : SSV, 2006. 62 s. ISBN 80-7162-594-9.

BENEDIKT XVI.: *Spe salvi*. Trnava : SSV, 2008. 66 s. ISBN 978-80-7162-700-5.

DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL: *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu*. Trnava : SSV, 2008. 846 s. ISBN 978-80-7162-738-8.

JÁN PAVOL II.: *Christifideles laici*. Bratislava : Lúč, 1990. 96 s. ISBN 80-7114-011-2.

JÁN PAVOL II.: *Catechesi tradendae*. Bratislava : Saleziánske katechetické stredisko, 1993. 52 s. ISBN 80-85405-23-7.

JÁN PAVOL II.: *Ecclesia in Europa*. Trnava : SSV, 2004. 116 s. ISBN 80-7162-478-0.

Katechizmus Katolíckej cirkvi. Trnava : SSV, 1999. 918 s. ISBN 80-7162-259-1.

Kódex kánonického práva. Trnava : SSV, 1996. 937 s. ISBN 80-7162-061-0.

PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPRAVODLIVOSŤ A POKOJ. *Kompendium sociálnej náuky Cirkvi*. Trnava : SSV, 2008. 545 s. ISBN 978-80-7162-725-8.

Sväté Písmo Starého i Nového Zákona. Rím : Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda, 1995. 2624 s.

Ďalšia bibliografia

ARISTOTELES: *Etika Nikomachova*. Praha : Rezek, 1996. ISBN 80-901796-9-X.

ATKINSONOVÁ, R. L. a kol.: *Psychologie*. Praha : Victoria publishing, 1995. 863 s. ISBN 80-85605-35-X.

AUGUSTYN, J.: *Sviatosť zmierenia*. Trnava : SSV, 2002. 101 s. ISBN 80-7162-336-9.

BAGGIO, A. M.: *Hľadať si tvár: Slobodný človek v konzumnej spoločnosti*. Bratislava : Nové Mesto, 1996. 135 s. ISBN 80-85487-41-1.

CARNEGIE, D.: *Jak získavať priateľov a pôsobiť na ľudí*. Bratislava : Bradlo, 1991. 170 s. ISBN 80-7127-026-1.

- CINDORI, I.: *Kam smeruje tvoj život?*. Trnava : Dobrá kniha, 1999. 223 s. ISBN 80-7141-239-2.
- CLOUD, H. – TOWNSEND, J.: *Hranice*. Praha : Návrat domů, 2004. 266 s. ISBN 80-7255-055-1.
- CRABB, L.: *Umění přiblížit se*. Praha : Návrat domů, 2000. 208 s. ISBN 80-7255-019-5.
- DOHERTY, C.: *Pustina*. Brno : Cesta, 1997. 229 s. ISBN 80-85319-05-7.
- GAVENDOVÁ, O.: *O bytí: krátky přehled metafyziky a kozmologie*. Bratislava : UK v Bratislave, 2001. 52 s.
- GIBRAN, K.: *Prorok*. Bratislava : Jaspis, 1992. 110 s. ISBN 80-900477-8-5.
- GROESCHEL, B.: *Odvaha byt' zdržanlivý*. Bratislava : Serafin, 2004. 144 s. ISBN 80-8081-002-8.
- GRUN, A.: *Priateľstvo*. Bratislava : Lúč, 2003. 48 s. ISBN 80-7114-385-5
- GUARDINI, R.: *Dobro, svědomí a soustředování*. Praha : Vyšehrad, 1999. 63 s. ISBN 80-7021-328-0.
- GUARDINI, R.: *O živém Bohu*. Praha : Vyšehrad, 2002. 89 s. ISBN 80-7021-606-9.
- GRIEGER, P.: *Sústavná formácia v službách miestnej Cirkvi*. Bratislava : Lúč, 1998, ISBN 80-7114-220-4.
- HUHN, B.: *Ježiš hovorí s ľuďmi*. Spišské podhradie : Spišský kňazský seminár J. Vojtaššáka, 1991. 78 s. ISBN 80-7142-002-6.
- MAC GINNIS, A. L.: *Priateľstvo*. Liptovský Mikuláš : Tranoscius, 1995. 158 s. ISBN 80-7140-067-X.
- MARIE-EUGÉNE od dítěte Ježíše: *O pokoře*. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství, 2005. 63 s. ISBN 80-7195-008-4.
- MATKA TERÉZIA: *Môj život*. Trnava : SSV, 2002. 192 s. ISBN 80-7162-379-2.
- MC CULLEYOVÁ, C.: *Svobodná a v pohodě*, Praha : SAMUEL, 2009. 208 s. ISBN 978-80-86849-51-5.
- MERTON, T.: *Žádný člověk není ostrov*. Praha : Krystal OP, 1995. 140 s. ISBN 80-85929-04-X.
- MOORE, T.: *Knih o lásce a přátelství*. Praha : Portál, 2001. 275 s. ISBN 80-7178-160-6.

NOUWEN, H. J. M.: *Má ma niekto rád?*. Trnava : Dobrá kniha, 2003. 106 s. ISBN 80-7141-418-2.

NOUWEN, H. J. M.: *Vnútorný hlas lásky*. Bratislava : Lúč, 2004. 96 s. ISBN 80-968525-9-0.

Pastoračný plán Katolíckej cirkvi na Slovensku 2007 – 2013. Trnava : SSV, 2007. 80 s. ISBN 978-80-7162-695-4.

PHILIPPE, J.: *Vnútorná sloboda*. Bratislava : Serafín, 2003. 162 s. ISBN 80-88944-78-3.

PLATÓN: *Dialógy*. Bratislava : Tatran, 1990. ISBN 8022201243.

Počúvaj, čo hovorí láska : Myšlienky Matky Terézie. Zost. Mária Majerníková – Anna Kolková. Bratislava : Lúč, 1999. 88 s. ISBN 80-7114-278-6.

POWELL, J.: *Kto prvý hodí kameňom?*. Trnava : Dobrá kniha, 1997. 231 s. ISBN 80-7141-165-5.

POWELL, J.: *Prečo mám strach milovať?*. Trnava : Dobrá kniha, 1996. 95 s. ISBN 80-7141-120-5.

QUOIST, M.: *Konštrukcia človeka*. Bratislava : Lúč, 2001. 200 s. ISBN 80-7114-330-8.

RADCLIFFE, T.: *Sakramentálnosť slova*. Bratislava : Bratstvo laikov sv. Dominika, 2007. 21. pre vnútornú potrebu.

SAINT-EXUPÉRY, A.: *Citadela*. Praha : Vyšehrad, 2002. 438 s. ISBN 80-7021-576-3.

SAINT-EXUPÉRY, A.: *Malý princ*. Bratislava : Mladé letá, 1997. 95 s. ISBN 80-06-00778-0.

WONS, K.: *Nielen z chleba žije človek...* Michalovce : Misionár, 2005. 144 s. ISBN 80-969304-6-X.

ZULEHNER, P.: *Rozhovor s Karlom Rahnerom o pastorálnej teológii dnes*. Bratislava : Serafín, 2005. 158 s. ISBN 80-8081-021-4.

Internetové zdroje

Být single už není nenormální. [online]. [cit. 2011-04-27]. Dostupné na internete: <http://www.ct24.cz/o-cem-se-mluvi/porad-168-hodin/120052-byt-single-uz-neni-nenormalni/>.

Dom, ktorý chce byť duchovným srdcom mesta. [online]. [cit. 2011-04-25]. Dostupné na internete: <http://www.domquovadis.sk/>.

HOLÁ, M.: *Fenomén života single*. [online]. [cit. 2011-02-27]. Dostupné na internete: <http://partnerske-vztahy.zdrave.cz/fenomen-zivota-single/>.

HUBLOVÁ, P.: *Na všetko sama*. [online]. [cit. 2011-04-28]. Dostupné na internete: <http://www.beautywoman.sk/clanok/899>.

Je v móde žiť single?. [online]. [cit. 2011-04-26]. Dostupné na internete: http://www.beauty.sk/spravy/clanok7101-Je_v_mode_zit_single.htm?utm_source=rss.

MIŠUNOVÁ, S.: *Fenoménom je byť single*. [online]. [cit. 2011-02-27]. Dostupné na internete: <http://zumag.ku.sk/?p=10170>.

PONCAROVÁ, J.: *Žiju single. A baví mě to*. [online]. [cit. 2011-04-27]. Dostupné na internete: <http://www.vitalia.cz/clanky/ziju-single-a-bavi-me-to/>.

Single. [online]. [cit. 2011-02-27]. Dostupné na internete: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Single>.

Žiť ako single. [online]. [cit. 2011-04-26]. Dostupné na internete: http://www.krestanskemedia.sk/clanky_detail/?id_medium=222&id_cislo=18&id_obsah=51&obsahPage=1.

Životný štýl zostať „single“. [online]. [cit. 2011-04-26]. Dostupné na internete: <http://religiask.blogspot.com/2010/09/zivotny-styl-zostat-single.html>.

The Two servants [online]. [cit. 2011-04-27]. Dostupné na internete: http://www.mariedenazareth.com/8448.0.html?&no_cache=1&L=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=4508.

Prílohy

Príloha 1 Tabuľky použité pri vyhodnocovaní prieskumu

Príloha 2 Dotazník o fenoméne single

Príloha 1 Tabuľky použité pri vyhodnocovaní prieskumu

Tabuľka 1 Normalita rozloženia súboru podľa pohlavia: Kvalita blízkych vzťahov

Vzťah	Pohl	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Mama	muž	,279	45	,000	,798	45	,000
	žena	,253	149	,000	,793	149	,000
Otec	muž	,223	45	,000	,889	45	,000
	žena	,223	149	,000	,890	149	,000
Starkí	muž	,251	45	,000	,832	45	,000
	žena	,235	149	,000	,816	149	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Tabuľka 2 Priemery premenných Kvalita blízkych vzťahov u mužov a žien

	Pohl	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Mama	muž	47	100,70	4733,00
	žena	161	105,61	17003,00
	Total	208		
Otec	muž	47	108,84	5115,50
	žena	161	103,23	16620,50
	Total	208		
Starkí	muž	45	93,39	4202,50
	žena	149	98,74	14712,50
	Total	194		

Tabuľka 3 Normalita rozloženia súboru podľa pohlavia: Otvorenosť v komunikácii

Pohl	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Otvorenosť muž	,256	47	,000	,866	47	,000
žena	,205	161	,000	,897	161	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Tabuľka 4 Priemery premenných Otvorenosť v komunikácii

Pohl	N	Mean Rank	Sum of Ranks
muž	47	108,17	5084,00
Otvorenosť žena	161	103,43	16652,00
Total	208		

Tabuľka 5 Porovnanie angažovanosti u mužov a žien

		Angažov		Total
		1	2	
Pohl muž	Count	29	18	47
	% within Pohl	61,7%	38,3%	100,0%
žena	Count	90	71	161
	% within Pohl	55,9%	44,1%	100,0%
Total	Count	119	89	208
	% within Pohl	57,2%	42,8%	100,0%

s

Tabuľka 6 Porovnanie prežívania pocitu samoty u mužov a žien

		Samota		Total
		1	2	
Pohl muž	Count	20	27	47
	% within Pohl	42,6%	57,4%	100,0%

žena	Count	103	58	161
	% within Pohl	64,0%	36,0%	100,0%
Total	Count	123	85	208
	% within Pohl	59,1%	40,9%	100,0%

Tabuľka 7 Normalita rozloženia súboru podľa pohlavia: Intenzita prežívania samoty

Pohl	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk			
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.	
Samota	muž	,297	47	,000	,790	47	,000
	žena	,220	161	,000	,869	161	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Tabuľka 8 Priemery premennej Intenzita prežívania samoty u mužov a žien

Pohl	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Samota muž	47	88,12	4141,50

Tabuľka 9 Porovnanie hodnotenia stavu single u mužov a žien

			Sing_ako		Total
			1	2	
Pohl muž	Count		11	36	47
	% within Pohl		23,4%	76,6%	100,0%
žena	Count		26	135	161
	% within Pohl		16,1%	83,9%	100,0%
Total	Count		37	171	208
	% within Pohl		17,8%	82,2%	100,0%

Fenomén single v Katolíckej Cirkvi (prieskum)

Milí respondenti, v rámci mojej diplomovej práce na tému Fenomén single v Katolíckej Cirkvi (z pastorálnej teológie) posielam dotazník a teším sa na vaše odpovede. Prosím o vyplňanie len slobodnými laikmi (teda momentálne bez partnera/ky (teda frajera/ky), nerozvedenými, nevdovcami, ani takými čo žijú s druhom, družkou), kvôli výsledkom. Ďakujem (povinné sú iba otázky s hviezdičkou).

* Povinné

Životný stav *

- slobodný/á
- rozvedený/á
- žijúci s druhom/družkou
- Iné:

Pohlavie *

Vek *

Ukončené vzdelanie *

- Základné
- Stredoškolské s maturitou
- Vysokoškolské 1. stupňa
- Vysokoškolské 2. stupňa
- Vysokoškolské 3. stupňa

Momentálne zamestnanie *

Si spokojný/á so svojim profesijným uplatnením? *

- áno
- nie

Vierovyznanie *

- rímskokatolícke
- gréckokatolícke
- bez vyznania
- iné:

Si niekde angažovaný/á? *

- áno
- nie

Ak si niekde angažovaný/á, tak kde? (stačí názov spoločenstva, prípadne názov služby)

Máš pocit životného naplnenia? *

- áno
- nie
- neviem

Z akej rodiny pochádzaš? *

- Z úplnej
- Z neúplnej
- Harmonickej
- Disharmonickej
- Iné:

Koľkých máš súrodencov? *

Ako hodnotíš svoj vzťah s mamou? *

1 2 3 4 5

výborný úplne zlý

Ako hodnotíš svoj vzťah s otcom? *

1 2 3 4 5

výborný úplne zlý

Ako hodnotíš svoj vzťah s babkou, dedkom? (vyberte si ten lepší vzťah)

1 2 3 4 5

výborný úplne zlý

Ku komu máš v súčasnosti najbližší alebo hlboký vzťah? *

- Otec/mama
- Nieкто z rodiny
- Blízky kamarát/ka
- Kolega/gyňa v prácu
- Iné:

Je tých ľudí viac alebo je to jeden človek? Ak áno, koľko ľudí? *

Po čom najviac túžiš vo vzťahu s druhým? *

Máš dlhoročné hlboké priateľstvo? *

- áno
- nie

Ak áno, koľko ročné? *

Kto je iniciátorom Tvojich vzťahov? *

- Ja sám
- Druhá osoba
- Iné:

Si niekým, kto sám vyhľadáva druhých ľudí a vstupuje do vzťahu? *

- áno
- nie
- neviem

Si otvorený/á, ochotný/á hovoriť o sebe, keď si s ľuďmi, ktorí majú záujem o hlbší vzťah s Tebou? *

- áno
- nie
- neviem

Dokážeš načúvať druhým? *

- áno
- nie
- neviem

Vyhľadávať Ťa priatelia? *

- áno
- nie

Aký je najčastejšie ich dôvod na stretnutie s Tebou? *

- Pracovný
- Dôverný
- Potrebujú pomoc
- Potrebujú moju radu
- Iné:

Prichádzajú za Tebou priatelia, keď im je ťažko? *

- áno
- nie

Hovoríš niekedy s druhými o silných a slabých stránkach vášho vzťahu? *

1 2 3 4 5

stále nikdy

Poznáš silné a slabé stránky vášho vzťahu a vieš ich identifikovať? *

- áno
- nie

Čo je pre teba vo vzťahu najdôležitejšie? *

- Rozhovor
- Dôvera
- Pomoc
- Dobrá rada
- Vypočutie
- Dotyky
- Iné:

Čo pre Teba znamená blízkosť, dôvernosť vo vzťahu? *

- Hlboké rozhovory
- Časté stretávanie sa
- Skutky služby
- Dotyky
- Darčeky
- Iné:

Čo v Tebe vyvoláva slovo: blízkosť? Aký pocit?

Máš pocit samoty? *

- áno
- nie

Ako často (vnímaš) prežívaš pocit samoty? *

1 2 3 4 5

stále nikdy

Kedy najintenzívnejšie vnímaš pocit samoty? *

- Keď vidím „párik“ zaľúbených
- Keď som sám/a
- Keď som s rodinou
- Keď som s kamarátmi (priateľmi)
- Keď musím čeliť otázkam
- Keď si plánujem voľný čas
- V piatok večer
- Iné:

Čo robíš, keď prežívaš pocit samoty? *

- Ozvem sa blížkemu/kej
- Idem von
- Snažím sa zabudnúť
- Spím
- Modlím sa
- Angažujem sa v dobrovoľníckej službe
- Pomáham iným
- Jem
- Iné:

Čo Ti najviac pomáha pri prežívaní samoty? *

- Prístupovanie k sviatostiam
- Božie slovo
- Spoločenstvo
- Kamarát/ka
- Stretnutia s ľuďmi
- Šport
- Záľuby
- Iné:

Máš skúsenosť s duchovným sprevádzaním? *

- áno
- nie

Čo Ti ponúka a ako pomáha duchovné sprevádzanie?

Čo je pre Teba v súčasnosti najdôležitejšie? *

- Zamestnanie
- Vzdelávanie
- Kariéra
- Vzťahy
- Rodina
- Dobrovoľnícka činnosť
- Zdravie
- Sloboda
- Boh
- Iné:

S kým najčastejšie tráviš voľný čas? *

- S kamarátom/tkou
- S viacerými priateľmi
- So spoločenstvom
- Osamote
- Iné:

Ako najčastejšie tráviš voľný čas?

Ako sa vnímaš? *

- Šikovný/á
- Úspešný/á
- Múdry/a
- Pekný/á
- Iné:

Si spokojný/á s týmto stavom single alebo by si ho vymenil/a? *

- Som spokojný/á
- Vymenil/a by som ho za vstup do manželstva
- Vymenil/a by som ho za vstup do rehole
- Vymenil/a by som ho za vstup do spoločenstva mladých
- Iné:

Ako vnímaš svoj stav single? *

- Ako svoj trvalý stav
- Ako nejaké prechodné obdobie

Ako vnímaš svoj vzťah k Bohu? *

- Ako ťažobu
- Ako zastaralý módnny doplnok
- Ako niečo čo mi pomáha žiť
- Robí ma šťastnejším/ou
- Iné:

Aký je motív tvojho stavu single? *

Aké sú pozitíva, výhody single? Čo je na ňom pekné? *

Aké sú negatíva single? Čo je ťažké? Môžeš uviesť ťažkosti, ktoré prežívaš? *

Aká je tvoja najväčšia životná vízia? Čo by si chcel/a dosiahnuť? Po čom najviac túžiš?

Ako chápeš manželstvo? *